

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐ ในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การที่รัฐใช้มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมกำกับระเบียบทางเศรษฐกิจและเป็นไปเพื่อให้ความสนับสนุนแก่การดำเนินการทางเศรษฐกิจของเอกชน โดยเล็งเห็นว่าการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ โดยส่วนรวมและยังเป็นการส่งเสริมให้เอกชน ริเริ่มดำเนินการประกอบธุรกิจที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ ในปัจจุบันนอกจากรัฐจะได้ตรากฎหมายที่ใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 นอกจากนี้รัฐยังได้บัญญัติกฎหมายที่ทำหน้าที่ในการควบคุมประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อีกจำนวนหลายฉบับ

อีกทั้ง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือเป็นกลุ่มธุรกิจที่สำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศทั้งในประเทศที่พัฒนาและกำลังพัฒนา หากแต่ในประเทศนั้น ๆ จะให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยและความพร้อมหลายด้าน รวมทั้งการเข้ามาแทรกแซงเศรษฐกิจของรัฐในต่างประเทศ ส่งผลกระทบโดยตรงของธุรกิจค้าปลีกคั้งนั้น ในส่วนนี้จะศึกษาถึงปัญหาจากมาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งมาตรการที่ต่างประเทศได้ออกมาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีผลกระทบอย่างไรบ้าง อาจเป็นแนวทางและอาจเป็นมาตรการที่จะนำมาใช้กับประเทศไทย

1. มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซง ทางเศรษฐกิจของรัฐในกิจการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมในต่างประเทศ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือเป็นกลุ่มธุรกิจที่สำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในประเทศที่พัฒนาและกำลังพัฒนาหากแต่ในประเทศนั้น ๆ จะให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย และความพร้อมหลายด้าน ดังนั้น ในส่วนนี้จะศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ต่างประเทศได้ออกมาเพื่อส่งเสริมสนับสนุน SMEs มียุ่อย่างไบบ้าง ซึ่งอาจเป็นแนวทางและอาจเป็นมาตรการที่จะปรับกับประเทศไทยต่อไป

1.1 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Petites et Moyennes Entreprises--PME) เป็นการเฉพาะ แต่มาตรการการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านต่าง ๆ จะเป็นมาตรการของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยจะเป็นมาตรการทางปกครองเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหลัก

มาตรการทางปกครองเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Petites et Moyennes Entreprises--PME) แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1.1 มาตรการเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจ การโอนทรัพย์สินของวิสาหกิจ และศูนย์บริการขึ้นแบบคำขอต่าง ๆ ของวิสาหกิจ

มาตรการเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจ การโอนทรัพย์สินของวิสาหกิจ และศูนย์บริการขึ้นแบบคำขอต่าง ๆ ของวิสาหกิจ มาตรการในส่วนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุปสรรคในการจัดตั้ง การโอนทรัพย์สิน และการดำเนินการขึ้นแบบคำขอในเรื่องต่าง ๆ ของวิสาหกิจ ตลอดจนเพื่อลดภาระหน้าที่และขั้นตอนทั้งหลายที่ไม่จำเป็น อันจะส่งผลให้ผู้ประกอบการได้รับความสะดวกในการประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง

เป็นการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้ อาจสรุปมาตรการทางปกครองในส่วนนี้ได้ดังนี้

1) มาตรการเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจ ได้แก่

(1) การลดระยะเวลาในการจดทะเบียนจัดตั้งวิสาหกิจ ณ สำนักงานทะเบียนการค้าและบริษัทลงเหลือ 24 ชั่วโมง

(2) การลดความซับซ้อนของกฎระเบียบเกี่ยวกับหลักฐานการมอบฉันทะเพื่อการจดทะเบียนจัดตั้งวิสาหกิจ ณ สำนักงานทะเบียนการค้าและบริษัท

(3) การยกเลิกการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมบางประเภทที่เรียกเก็บเมื่อยื่นแบบคำขอจัดตั้งหรือแก้ไขเพิ่มเติมตราสารจัดตั้งวิสาหกิจ เช่น ยกเลิกอากรแสตมป์และค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน เป็นต้น

(4) การจัดทำระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับแบบคำขอต่าง ๆ ที่จำเป็นในการจัดตั้งวิสาหกิจ การแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ ของวิสาหกิจ และการเลิกวิสาหกิจ

(5) การลดความซับซ้อนของเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทจำกัด เช่น การเปิดให้ผู้ลงทุนสามารถลงหุ้นด้วยแรงงาน การขยายระยะเวลาในการชำระเงินค่าหุ้นให้ยาวขึ้น เป็นต้น

2) มาตรการเกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินของวิสาหกิจ ได้แก่ การส่งเสริมให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะประกอบกิจการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอีกครั้ง

3) มาตรการที่เกี่ยวข้องกับศูนย์บริการยื่นแบบคำขอต่าง ๆ ของวิสาหกิจ ได้แก่

(1) การแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรฝ่ายปกครองและเจ้าสาลพาณิชย์ในด้านการจดทะเบียนการประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายกำหนดให้มีความชัดเจนมากขึ้น

(2) การจัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจโดยศูนย์บริการยื่นแบบคำขอต่าง ๆ ของวิสาหกิจและการเพิ่มบทบาทของศูนย์ในการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้แก่วิสาหกิจ

(3) การแก้ไขเพิ่มเติมแบบคำขอและเอกสารที่เกี่ยวข้องของ ศูนย์บริการยื่นแบบคำขอของวิสาหกิจให้เข้าใจง่ายและสะดวกแก่ผู้ประกอบการ

(4) การจัดทำระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ระหว่าง ศูนย์บริการยื่นแบบคำขอต่าง ๆ ของวิสาหกิจและองค์กรฝ่ายปกครองอื่น ตลอดจน อนุญาตให้มีการยื่นแบบคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

1.1.2 มาตรการทางภาษีอากร

1) มาตรการทางภาษีอากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่

(1) การเพิ่มทางเลือกของการยื่นแบบชำระภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีความ หลากหลายมากขึ้น

(2) การลดภาระหน้าที่ในการยื่นแบบชำระภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้เกณฑ์การเสียภาษีอย่างง่าย

(3) การยกเลิกเอกสารหลักฐานบางประการสำหรับผู้ประกอบการ ที่ส่งออกสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เพื่อให้กิจการมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

2) มาตรการทั่วไปทางภาษีอากร ตัวอย่างเช่น

(1) การยกเลิกการบังคับใช้เกณฑ์การเสียภาษีของวิสาหกิจขนาดเล็ก

(2) การขยายระยะเวลาในการใช้สิทธิเลือกระบบภาษีอากรตามความ เหมาะสมเมื่อจัดตั้งวิสาหกิจ

(3) การจัดให้มีผู้ประสานงานในงานด้านภาษีอากรสำหรับผู้เริ่ม จัดตั้งวิสาหกิจหรือผู้ประกอบการรายใหม่

(4) การลดระยะเวลาในกระบวนการเกี่ยวกับการขอลดภาษีที่เรียก เก็บจากการประกอบวิชาชีพ

(5) การยกเลิกภาษีบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการ บางอย่าง เช่น ยกเลิกค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากสิ่งที่คุณลงทุนนำมาลงหุ้นในการจัดตั้ง บริษัท ยกเลิกอากรแสตมป์สำหรับบัตรประจำตัวผู้ประกอบการพาณิชย์หรือช่างฝีมือที่ เป็นชาวต่างชาติ เป็นต้น

1.1.3 มาตรการด้านแรงงาน

1) มาตรการเกี่ยวกับบุคลากรที่ไม่ใช่พนักงานลูกจ้าง ตัวอย่างเช่น

(1) การจัดการเกี่ยวกับปัญหาการชำระเงินสมทบของบุคลากรที่ไม่ใช่พนักงานลูกจ้าง

(2) การลดความซับซ้อนของกฎระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับเงินประกันสังคมของผู้ใช้แรงงานอิสระ (Les Travailleurs Independents)

(3) การจัดทำหลักเกณฑ์ร่วมกันสำหรับการชำระเงินสมทบการประกันสังคมของผู้ใช้แรงงานอิสระ

2) มาตรการเกี่ยวกับการยื่นแบบคำขอด้านแรงงาน

(1) การใช้วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบสารสนเทศ สำหรับการยื่นแบบคำขอเกี่ยวกับเงินสมทบประกันสังคม

(2) การอนุญาตให้ยื่นแบบคำขอเกี่ยวกับเงินสมทบการประกันสังคมเป็นเพียงแบบเดียว โดยผ่านระบบ Minitel (ระบบการส่งข้อมูลผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบหนึ่ง)

(3) การลดความซับซ้อนของแบบคำขอที่เกี่ยวกับการจ้างงาน

(4) การจัดทำบริการเกี่ยวกับการยื่นแบบคำขอและการชำระเงินสมทบประกันสังคมทางระบบอินเทอร์เน็ต ผ่านเว็บไซต์ ตลอดจนขยายงานบริการของระบบดังกล่าว

3) มาตรการอื่น ๆ เช่น

(1) การลดความซับซ้อนของกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำหลักฐานการชำระค่าจ้าง

(2) การจัดทำบริการให้ความช่วยเหลือในการจัดทำเอกสารหลักฐานการชำระค่าจ้าง

4) มาตรการสำหรับกิจการรายสาขา

มาตรการสำหรับสาขาการค้าและการจัดจำหน่าย ตัวอย่างเช่น

(1) การปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้อนุญาตจัดงานออกร้านหรืองานแสดงสินค้า (Les Foires et Salons) ให้ชัดเจนและลดความซับซ้อน

(2) การกำหนดให้มีวันลดราคาสินค้าทั่วประเทศ (ในช่วงฤดูหนาว)
มาตรการสำหรับสาขาการช่างฝีมือ ตัวอย่างเช่น

(1) การลดความซับซ้อนของหลักเกณฑ์การรวมตัวกันของช่างฝีมือ
ที่เป็นผู้ประกอบการพาณิชย์

(2) การยุบเลิกคณะกรรมการพิจารณาการประกอบอาชีพด้าน
การเสริมสวย

มาตรการสำหรับสาขาการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น

(1) การลดความซับซ้อนของหลักเกณฑ์การให้การรับรองผู้
ประกอบกิจการการท่องเที่ยว

(2) การลดความซับซ้อนของแบบคำขอสำหรับการจ้างบุคลากร
เพิ่มขึ้น

มาตรการสำหรับสาขากิจการสาขาอื่น ตัวอย่างเช่น

(1) การดำเนินการจัดการเกี่ยวกับการจ้างงานชั่วคราวของนักแสดง
(Les Emplois Occasionnels des Intermittents du Spectacle)

(2) การยกเลิกการขออนุญาตนำรถยนต์ของโรงเรียนสอนขับรถยนต์
วิ่งในท้องถนน

นอกจากมาตรการทางปกครองเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจทั้ง 4 ประการ
สำคัญดังกล่าวข้างต้นแล้ว มาตรการทางปกครองอื่นได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์
ในการส่งเสริมการประกอบกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อีกหลาย
ประการ ตัวอย่างเช่น

1) การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นซึ่งอาจได้รับการ
ช่วยเหลือเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐ

2) การอำนวยความสะดวกในการเข้าตรวจดูข้อมูลกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้
บังคับกับวิสาหกิจทั้งหลาย

3) การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ในการเสนอตัวเข้าทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างกับองค์กรฝ่ายปกครอง โดยดำเนินการผ่าน
ระบบอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการพัฒนากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น

เช่น การอนุญาตให้ชำระเงินด้วยบัตรเครดิต การจัดประมูลทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

จากการศึกษามาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศฝรั่งเศส (Petites et Moyennes Entreprises--PME) พบว่า

1) ประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นการเฉพาะอย่างในประเทศไทยและญี่ปุ่น มาตรการการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในด้านต่าง ๆ จะเป็นมาตรการจากแต่ละกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

2) มาตรการส่วนใหญ่ของฝรั่งเศสในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือ การลดความซับซ้อนของกฎระเบียบในด้านต่าง ๆ การทำให้คำขอหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเข้าใจง่าย การจัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับแบบคำขอและการยื่นคำขอต่าง ๆ การลดระยะเวลาในการจดทะเบียน การยกเลิกการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมบางประเภท การเพิ่มทางเลือกในการยื่นแบบภาษี และอำนวยความสะดวกในการเข้าตรวจดูกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้บังคับกับวิสาหกิจทั้งหมด เป็นต้น

3) ประเทศฝรั่งเศสได้จัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงมาตรการการปกครองเพื่อให้กระบวนการต่าง ๆ ที่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต้องติดต่อกับรัฐสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยมาตรการส่วนใหญ่จะอยู่ในแผนการดำเนินการระหว่างกระทรวงต่าง ๆ เช่น มาตรการเกี่ยวกับศูนย์บริการยื่นแบบคำขอต่าง ๆ ของวิสาหกิจ ซึ่งจำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างกระทรวงต่าง ๆ เพื่อทำให้ระบบการยื่นคำขอเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้

1.2 ประเทศญี่ปุ่น¹

ประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายและมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาอย่างยาวนาน โดยมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นจำนวนมาก ที่ผ่านมากฎหมายการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่กำกับดูแลโดยกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (MITI) มีจำนวนถึง 35 ฉบับ โดยบางฉบับได้มีการยกเลิกไปแล้วและหลายฉบับได้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ค.ศ. 1999 (SME Basic Law) โดยการวิจัยนี้ผู้เขียนมุ่งศึกษาเฉพาะกฎหมายหลักในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเท่านั้น โดยกฎหมายที่ถือเป็นแม่บทในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในญี่ปุ่น คือ กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 (SME Basic Law) นอกจากนี้ ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่สำคัญฉบับอื่นอีก 6 ฉบับ โดยเลือกศึกษากฎหมายที่บัญญัติขึ้นหรือปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมนโยบายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 กฎหมายที่ทำการศึกษา ได้แก่

- 1) กฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิรูปการประกอบธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ค.ศ. 1999 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุด ปี ค.ศ. 2000
- 2) กฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างธุรกิจใหม่ ปี ค.ศ. 1999
- 3) กฎหมายมาตรการชั่วคราวว่าด้วยการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ค.ศ. 1995 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุด ปี ค.ศ. 2001

¹สถาบันวิจัยธุรกิจขนาดย่อมประเทศญี่ปุ่น, การส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสถานประกอบการในประเทศญี่ปุ่น [Online], available URL:

http://www.chusho.meti.go.jp/pamflet/hakusyo/h21/h21_1/2009hakusho_eng.pdf, 2010 (ธันวาคม, 18).

4) กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรับจ้างช่วงการผลิตปี ค.ศ. 1970 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุด ปี ค.ศ. 1999

5) กฎหมายว่าด้วยระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ค.ศ. 1977 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุด ปี ค.ศ. 2000

6) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลกิจกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดใหญ่เพื่อสงวนโอกาสทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ค.ศ. 1977 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุดปี ค.ศ. 2001

1.2.1 นโยบายพื้นฐานในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ค.ศ. 1999 บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดแนวคิด ทิศทาง และหลักพื้นฐานอื่น ๆ เกี่ยวกับนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเรื่องนี้ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น² โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขึ้นมาใหม่โดยปรับเกณฑ์ของมูลค่าเงินทุนให้สูงขึ้นจากกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฉบับปี ค.ศ. 1963 (SME Basic Law 1963) กฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไว้ 4 ประการ คือ

1) นโยบายการส่งเสริมการปฏิรูปการประกอบธุรกิจและการจัดตั้งธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(1) การส่งเสริมการปฏิรูปการประกอบธุรกิจ โดยส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสินค้าหรือบริการใหม่ ส่งเสริมให้มีการนำวิธีบริหารจัดการธุรกิจรูปแบบใหม่ที่ช่วยควบคุมการพัฒนาสินค้า เป็นต้น

(2) การสนับสนุนการจัดตั้งธุรกิจใหม่ โดยส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลตลอดจนการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจอย่างพอเพียง จัดหาแหล่งทุนที่จำเป็นต่อการจัดตั้งธุรกิจ

²พระราชบัญญัติพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999, มาตรา 1.

(3) การส่งเสริมกิจกรรมทางธุรกิจที่สร้างสรรค์ โดยส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การจำหน่ายหรือการให้บริการที่มีความแปลกใหม่อย่างเห็นได้ชัด

2) การส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่รากฐานทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(1) การแสวงหาแหล่งทรัพยากรทางธุรกิจ โดยดำเนินการที่จำเป็นเพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถแสวงหาทรัพยากรทางธุรกิจที่จำเป็นต่อการปรับปรุงวิธีดำเนินธุรกิจ การพัฒนาเทคโนโลยีหรือการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางรากฐาน SMEs

(2) การสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนหรือร่วมมือและการรวมตัวกัน โดยสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนหรือติดต่อประสานงานระหว่าง SMEs จัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการ

(3) การกระตุ้นให้เกิดการบูรณาการในภาคอุตสาหกรรม โดยดำเนินการที่จำเป็นเพื่อกระตุ้นให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งดำเนินกิจการประเภทเดียวกัน หรือมีความใกล้ชิดกันได้ติดต่อร่วมมือเพื่อให้เกิดการบูรณาการในภาคอุตสาหกรรม

(4) การกระตุ้นให้เกิดการบูรณาการทางการค้า โดยจัดให้มีอาคารสถานที่ที่สามารถประกอบการค้าร่วมกันได้ เพื่อให้ประชาชนที่อาศัยในชุมชนได้รับความสะดวกมากขึ้น

(5) มาตรการที่เกี่ยวกับแรงงานสัมพันธ์ โดยดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้ระบบแรงงานสัมพันธ์มีความเหมาะสมและเป็นธรรม และเพื่อยกระดับคุณภาพสวัสดิการ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถแสวงหาแรงงานที่จำเป็นต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(6) การทำให้ธุรกรรมมีความเหมาะสมและเป็นธรรม โดยป้องกันไม่ให้มีการค้ำชาระเงินแก่ผู้รับจ้างช่วง และส่งเสริมให้เงื่อนไขทางธุรกรรมมีความโปร่งใส

(7) การเพิ่มโอกาสในการรับงานจากรัฐและอื่น ๆ โดยขยายโอกาสให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้รับงานเกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้า บริการ หรืองานอื่น ๆ ที่รัฐหรือผู้อื่นเป็นผู้ว่าจ้างเพิ่มมากขึ้น

3) การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของธุรกิจเพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

(1) การช่วยเหลือให้การดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ความมั่นคง และให้การเปลี่ยนธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น

(2) การวางกฎระเบียบเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดผลประโยชน์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อย่างไม่เป็นธรรมโดยกิจกรรมทางธุรกิจของผู้อื่นที่ไม่ใช่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

4) การอำนวยความสะดวกในการจัดหาทุนและการมีสินทรัพย์ที่จับต้องได้อย่างพอเพียง

(1) การอำนวยความสะดวกในการจัดหาเงินทุน โดยขยายขีดความสามารถของสถาบันการเงินของรัฐบาล ดูแลให้มีการค้าประกันเงินกู้ยืมอย่างพอเพียงกำกับดูแลให้สถาบันการเงินของเอกชนให้กู้ยืมเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างเป็นธรรม³

(2) การมีสินทรัพย์อย่างพอเพียง โดยจัดให้มีระบบช่วยให้การลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นไปอย่างราบรื่น ดูแลให้มีการจัดเก็บภาษีอย่างเป็นธรรม⁴

ตามพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 ได้จัดตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขึ้นภายใต้สังกัดกระทรวงเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม⁵ โดยคณะกรรมการฯ มีภารกิจ

³พระราชบัญญัติพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999, มาตรา 23.

⁴เรื่องเดียวกัน, มาตรา 24.

⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 26.

ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามกฎหมายฉบับนี้ และกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง⁶ กับกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนกิจการค้าปลีก ค.ศ. 1999 จึงถือเป็นกฎหมายแม่บทที่วางนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในด้านต่าง ๆ โดยกฎหมายที่จะกล่าวต่อไปจะเป็นกฎหมายที่มีมาตรการทางปฏิบัติในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

1.2.2 การส่งเสริมการปฏิรูปธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิรูปการประกอบธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ค.ศ. 1999 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุด ปี ค.ศ. 2000 เป็นกฎหมายที่สนับสนุนนโยบายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมาตรา 12 ของกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 กฎหมายนี้วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความเจริญก้าวหน้า และมีการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยมาตรการสนับสนุนหลัก 2 ประการ คือ

1) สนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปฏิรูปการประกอบธุรกิจอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

2) ส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เสริมสร้างรากฐานทางธุรกิจของตนให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถดำเนินการปฏิรูปการประกอบธุรกิจได้เมื่อได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

กฎหมายได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับการสนับสนุนคือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทุกกลุ่มอาชีพและองค์กรธุรกิจที่เป็นความร่วมมือระหว่าง

⁶พระราชบัญญัติพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999, มาตรา 2 กำหนดให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ที่กำหนดไว้ด้วย ได้แก่ กฎหมายสหกรณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและกิจการอื่น (ปี 1949 กฎหมายฉบับที่ 161) กฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ปี 1963 กฎหมายฉบับที่ 149) กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้รับจ้าง (ปี 1970 กฎหมายฉบับที่ 145)

SMEs วิธีการในการให้การสนับสนุนคือ การให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจัดทำ “แผนปฏิรูปการประกอบธุรกิจ” เพื่อยื่นเสนอต่อทางการเพื่อขออนุมัติ โดยแผนต้องมีระยะเวลาประมาณ 3-5 ปี และมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาหรือการผลิตสินค้าหรือให้บริการรูปแบบใหม่ การนำกรรมวิธีใหม่ในการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหรือในการให้บริการและกิจกรรมทางธุรกิจรูปแบบใหม่อื่น ๆ

เมื่อแผนการปฏิรูปการประกอบธุรกิจผ่านการอนุมัติแล้ว จะได้รับการสนับสนุนต่าง ๆ เช่น

- 1) เงินช่วยเหลือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายบางส่วนในการสำรวจตลาด
- 2) เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่าง ๆ
- 3) มาตรการลดหย่อนภาษี ได้แก่ การลดหย่อนภาษีเกี่ยวกับการลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์ การคืนภาษีนิติบุคคลของปีก่อนหน้าในกรณีที่ธุรกิจปีนี้ขาดทุนและการลดหย่อนภาษีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนา
- 4) สิทธิพิเศษด้านการค้าประกันเงินกู้ โดยจัดตั้งระบบการค้าประกันเงินกู้สำหรับเงินกู้เพื่อการปฏิรูปการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นพิเศษ และเพิ่มวงเงินการค้าประกันให้แก่การกู้ยืมเพื่อการริเริ่มธุรกิจใหม่จากปกติ
- 5) การให้กู้ยืมเพื่อการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจระดับสูง ได้แก่ การรวมกลุ่มโรงงานสถานประกอบการค้าและอื่น ๆ การแบ่งใช้สถานที่ร่วมกัน การให้ยืมใช้สถานที่แก่กัน เป็นต้น

กฎหมายนี้ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน เช่น ในกรณีที่แผนการปฏิรูปมีระยะเวลา 3 ปี ต้องกำหนดเป้าหมายให้ยอดมูลค่าเพิ่มหรือยอดมูลค่าเพิ่มต่อคนมีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 9 หลังจากครบกำหนด 3 ปี เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเร่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามแผนปฏิรูปและเพื่อให้ทางภาครัฐสามารถให้คำแนะนำหรือติดตามผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปได้

1.2.3 การอำนวยความสะดวกในการสร้างธุรกิจใหม่

กฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างธุรกิจใหม่ปี ค.ศ. 1999 เป็นกฎหมายที่สนับสนุนนโยบายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมาตรา 13 ของกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การสนับสนุนบุคคลทั่วไปและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการเริ่มต้น ธุรกิจใหม่

กฎหมายฉบับนี้มีมาตรการสนับสนุนหลัก 3 ประการ คือ

1) มาตรการสนับสนุนการจัดตั้งธุรกิจ ประกอบด้วยมาตรการต่าง ๆ คือ

(1) บริษัทธุรกิจขนาดเล็กญี่ปุ่น (Japan Small Business Corporation) จะให้เงินช่วยเหลือสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการเริ่มธุรกิจที่มีแนวคิดใหม่ จำนวน 1,000 รายต่อปี ในวงเงินระหว่าง 1 ถึง 5 ล้านเยนต่อราย

(2) การจัดตั้งระบบค้ำประกันหนี้เป็นพิเศษแก่ผู้เริ่มธุรกิจ

(3) การจัดตั้งระบบค้ำประกันหนี้และการลงทุนโดยกองทุนเพื่อปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม (Industrial Structure Improvement Fund)

2) มาตรการสนับสนุนกิจกรรมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ใช้เทคโนโลยีใหม่โดยส่งเสริมการใช้ผลงานวิจัยและพัฒนาต่าง ๆ

3) มาตรการส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจโดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่น โดยใช้มาตรการทางภาษีและมาตรการอื่น ๆ

1.2.4 การสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ทางธุรกิจ

กฎหมายมาตรการชั่วคราวว่าด้วยการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี ค.ศ. 1995 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุดปี ค.ศ. 2001 เป็นกฎหมายที่สนับสนุนนโยบายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มาตรา 14 ของกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999

กฎหมายฉบับนี้มุ่งสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งได้แก่กิจกรรมที่มุ่งสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการใหม่ ๆ เป็นต้น โดยอาศัยการริเริ่มธุรกิจการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยี ตลอดจน

การปรับสู่การประกอบการเชิงพาณิชย์ (Commercialization) เพื่อนำไปสู่การบุกเบิก
แขนงธุรกิจใหม่ และเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของประเทศ

การสนับสนุนจะเป็นมาตรการร่วมกันระหว่างรัฐบาลและหน่วยงาน
ส่วนภูมิภาคเพื่อสนับสนุน SMEs ตลอดจนผู้ประสงค์จะเริ่มประกอบธุรกิจที่จะดำเนิน
กิจกรรมในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี โดยมาตรการสนับสนุนที่กฎหมายนี้กำหนด
จะครอบคลุมทั้งในด้านเงินช่วยเหลือ การให้กู้ยืมเพื่อการลงทุนและมาตรการผ่อนปรน
ด้านภาษี เป็นต้น

หลักเกณฑ์ในการอนุมัติแผนงานวิจัยและพัฒนาจะพิจารณาว่าการวิจัย
และพัฒนานั้นจะต้องมีคุณสมบัติข้อหนึ่งข้อใดต่อไปนี้

- 1) เป็นการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีชนิดใหม่ที่ยังไม่เคยมีมา
ก่อนอย่างชัดเจน
- 2) เป็นการนำเอาผลแห่งการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในเชิงพาณิชย์
- 3) เป็นการบุกเบิกหรือสำรวจความต้องการของตลาดที่จะรองรับสินค้า
หรือบริการใหม่

หลังจากที่แผนงานฯ ได้รับการอนุมัติผู้ประกอบการจะมีสิทธิรับการ
สนับสนุนในการจัดหาทุนตามกฎหมายกำหนด เช่น เงินช่วยเหลือการวิจัยและพัฒนา
เทคโนโลยีสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินของรัฐ
สิทธิพิเศษด้านการค้าประกันเงินกู้การสนับสนุนด้านการเงินโดยตรงจากสถาบันการเงิน
ที่รัฐกำหนด การสนับสนุนผ่านการลงทุนโดยบริษัทลงทุนและสนับสนุนวิสาหกิจขนาด
กลางและขนาดย่อมจำกัด เป็นต้น⁷

⁷พระราชบัญญัติมาตรการชั่วคราวว่าด้วยการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ทาง
ธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1995, มาตรา 1.

1.2.5 การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรับจ้างช่วงการผลิต

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรับจ้างช่วงการผลิตปี ค.ศ. 1970 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุดปี ค.ศ. 1999 เป็นกฎหมายที่สนับสนุนนโยบายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมาตรา 20 ของกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่รับจ้างช่วงผลิตให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนให้สมาคมส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรับจ้างช่วงผลิตมีบทบาทเป็นตัวกลางในการประสานงานในธุรกิจ

ผู้ประกอบการว่าจ้างการผลิตที่ประกอบธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมที่กำหนด เช่น อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ เป็นต้น และกลุ่มร่วมทุนในรูปแบบสหกรณ์ที่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรับจ้างช่วงผลิตที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับกลุ่มอุตสาหกรรมข้างต้น สามารถร่วมกันจัดทำ “แผนการส่งเสริม SMEs รับจ้างช่วงผลิต” แล้วยื่นเสนอต่อทางการเพื่อขออนุมัติ โดยแผนดังกล่าวจะต้องระบุเป้าหมาย เนื้อหา ระยะเวลาดำเนินการ เงินทุนและวิธีจัดหาทุนที่ต้องใช้

หลังจากที่แผนฯ ได้รับการอนุมัติ ผู้ประกอบการจะมีสิทธิรับการสนับสนุนในการจัดหาทุนตามกฎหมายกำหนด เช่น การกู้ยืมเงินเพื่อการช่วยเหลือจากบรรษัทเงินทุนหลักทรัพย์เพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งญี่ปุ่น การกู้ยืมเพื่อการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจระดับสูงจากบรรษัทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งญี่ปุ่น หรือมีสิทธิได้รับการสนับสนุนในด้านภาษี เช่น การยกเว้นภาษีถือครองที่ดิน และภาษีสถานที่ประกอบการธุรกิจ เป็นต้น⁸

⁸พระราชบัญญัติมาตรการชั่วคราวว่าด้วยการสนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1995, มาตรา 6-14.

1.2.6 ระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันการล้มละลาย

กฎหมายว่าด้วยระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี ค.ศ. 1977 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุดปี ค.ศ. 2000 เป็นกฎหมายที่สนับสนุนนโยบายพื้นฐาน SMEs ตามมาตรา 22 ของกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งได้เงินทุนจากการเรียกเก็บเบี้ยประกันรายเดือนจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีบรรษัทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งญี่ปุ่นเป็นผู้บริหารกองทุน เพื่อให้สามารถนำเงินไปให้กู้ยืมแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในกรณีที่คู่ค้าทางธุรกิจของตนล้มละลายเป็นการป้องกันมิให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอื่น ๆ ล้มละลายตาม

เมื่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนฯ โดยทำสัญญากับบรรษัทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งญี่ปุ่นแล้ว สมาชิกมีหน้าที่ชำระค่าเบี้ยประกันรายเดือน โดยสามารถเลือกชำระเป็นจำนวนเงินตามที่ต้องการภายในวงเงินที่กฎหมายกำหนด โดยหลังจากเข้าเป็นสมาชิกและเริ่มชำระค่าเบี้ยประกันแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน สมาชิกจึงจะมีสิทธิกู้ยืมเงินจากกองทุนฯ ได้ในกรณีที่คู่ค้าทางธุรกิจของตนล้มละลาย โดยวงเงินสูงสุดที่สามารถกู้ยืมได้จะเท่ากับจำนวนเงิน 10 เท่าของยอดเบี้ยประกันทั้งหมดที่สมาชิกผู้นั้นได้ชำระมาจนถึงวันที่ขอกู้ยืม หรือมูลค่าความเสียหายทั้งหมดจากกรณีที่คู่ค้าทางธุรกิจของตน⁹

1.2.7 การควบคุมดูแลกิจกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการขนาดใหญ่

กฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลกิจกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดใหญ่เพื่อสงวนโอกาสทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี ค.ศ. 1977 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับล่าสุดปี ค.ศ. 2001 เป็นกฎหมายที่สนับสนุนนโยบายพื้นฐาน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมาตรา 22 ของกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งควบคุมการ

⁹พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรับจ้างช่วงการผลิต ค.ศ. 1970, มาตรา 5-8.

จัดตั้งหรือขยายกิจกรรมทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดใหญ่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นสำคัญ รวมทั้งทำการชี้แนะให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เร่งพัฒนาธุรกิจของตน ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปพร้อมกัน¹⁰

ในกรณีที่ผู้ประกอบการทราบว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่อมีโครงการจะริเริ่มหรือขยายกิจการทางธุรกิจซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางธุรกิจของตน กลุ่มผู้ประกอบการรัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถร้องขอต่อรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการและแจ้งผลการตรวจสอบให้กลุ่มผู้ประกอบการทราบ และทางกลุ่มสามารถร้องขอต่อรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการคัดค้าน ผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดใหญ่อเพื่อเลื่อนกำหนดเวลาการเริ่มหรือขยายกิจการหรือลดขนาดกิจการได้ โดยอาจคัดค้านให้ระงับโครงการนั้น ๆ ไว้ชั่วคราวโดยมีกำหนดไว้เกิน 6 เดือน

ในกรณีที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดใหญ่อไม่ปฏิบัติตามคำเตือน รัฐมนตรีอาจประกาศให้สาธารณะรับทราบการฝ่าฝืนดังกล่าว โดยหากยังฝ่าฝืนคำเตือนอีก รัฐมนตรีสามารถออกคำสั่งให้ผู้ประกอบการขนาดใหญ่อปฏิบัติตามคำเตือนนั้น หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 3 ล้านบาท

จากการศึกษากฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ของประเทศญี่ปุ่น พบว่า¹¹

1) ประเทศญี่ปุ่นมีการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้กฎหมายหลายฉบับคล้ายกับประเทศไทย โดยมีกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลาง

¹⁰พระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุมดูแลกิจกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดใหญ่อเพื่อสงวนโอกาสทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1977, มาตรา 1.

¹¹สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546), หน้า 236-237.

และขนาดย่อม ค.ศ. 1999 เป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานไว้ 4 ประการหลัก มีกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นกฎหมายลูกช่วยหนุนเสริมให้ เป็นไปตามนโยบายพื้นฐานที่ได้กำหนดไว้

2) กฎหมายที่มุ่งส่งเสริมการประกอบธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ของญี่ปุ่นกับของไทยจะมีลักษณะที่คล้ายกัน คือ การให้ผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จัดทำแผนการปฏิบัติงานเพื่อ ขอส่งเสริมในเรื่องต่าง ๆ เช่น แผนการปฏิรูปการประกอบธุรกิจแผนงานวิจัยและพัฒนา แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รับจ้างช่วงผลิต เป็นต้น โดยเมื่อ ได้รับการอนุมัติแผนแล้ว จะมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือในหลายด้าน ทั้งเงิน ช่วยเหลือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ มาตรการลดหย่อนภาษี สิทธิพิเศษด้านการค้าประกันเงินกู้ เป็นต้น

3) ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการร่วมมือกันในการรับจ้างช่วงการผลิตโดยมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรับจ้างช่วงการผลิตที่สนับสนุนให้ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างร่วมมือกันทำแผนการส่งเสริมขนาดกลางและขนาดย่อม รับจ้างช่วงผลิตเพื่อขอรับความช่วยเหลือต่าง ๆ จากหน่วยงานรัฐเพื่อทำให้งิจกรรมการรับจ้างช่วงผลิตมีประสิทธิภาพขึ้น

4) เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเคยประสบปัญหาการล้มละลายเป็นลูกโซ่ของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงได้มีการจัดตั้งระบบช่วยเหลือกันเพื่อป้องกันการล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่เป็นสมาชิกจ่ายเงินเข้ากองทุน และมีสิทธิกู้ยืมจากกองทุนได้ในกรณีที่คู่ค้าของตนล้มละลาย

5) ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะได้รับผลกระทบจากการขยายธุรกิจของวิสาหกิจขนาดใหญ่ โดยออกกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลกิจกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดใหญ่เพื่อสงวนโอกาสทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งทำให่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถรวมกลุ่มกันร้องขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการ

ของวิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งให้อำนาจรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดักเตือนวิสาหกิจขนาดใหญ่ให้ลดขนาดกิจการลงหรือระงับโครงการไว้ชั่วคราวเพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการปรับตัวทางธุรกิจได้

สำหรับประเทศญี่ปุ่นนับได้ว่าประสบความสำเร็จในการพัฒนา SMEs อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษที่ 1970 และทศวรรษที่ 1980 และประเทศญี่ปุ่นเป็นแม่แบบในการพัฒนา SMEs ของประเทศต่าง ๆ ทั้งในภูมิภาคเอเชียและในยุโรป การพัฒนา SMEs ของประเทศญี่ปุ่นนั้นมุ่งเน้นไปในด้านบทบาทของรัฐบาลที่เข้มแข็ง สามารถควบคุมดูแลได้อย่างครบถ้วนและทั่วถึง มีการส่งถ่ายนโยบายที่ดีจากกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าของรัฐบาลกลาง และหน่วยงานที่ดูแล SMEs (SME Agency) ไปยังรัฐบาลท้องถิ่นต่าง ๆ (Prefecture Government) โดยใช้ระบบงบประมาณเข้าไปกำกับให้รัฐบาลท้องถิ่นต่าง ๆ ดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลกลาง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีระบบการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานในระดับท้องถิ่น รัฐบาลกลาง และภาคอุตสาหกรรมที่ดี โดยผ่านองค์กรทางธุรกิจต่าง ๆ (Business Associations) ในขณะที่ SMEs เองก็มีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสหกรณ์ และสมาคมการค้า ซึ่งทำหน้าที่สะท้อนความต้องการและสะท้อนถึงผลของนโยบายต่าง ๆ ในทางปฏิบัติให้ทางรัฐบาลและส่วนกลางได้ทราบเพื่อการปรับปรุงให้นโยบายต่าง ๆ มีประสิทธิผลในทางปฏิบัติมากขึ้น¹²

1.3 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียใช้ระบบกฎหมายแบบสหพันธรัฐ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจเอกชนรวมถึงวิสาหกิจขนาดย่อมเป็นกฎหมายระดับรัฐ แต่มีความเป็นเอกภาพตรงที่ใช้รูปแบบที่เหมือนกับที่กำหนดไว้โดยรัฐบาลกลาง องค์กรที่ควบคุม กำกับ และ

¹² กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, การดำเนินการมาตรการสนับสนุน SMES ของต่างประเทศ (กรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน อิตาลี และออสเตรเลีย (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม, 2550), หน้า 8.

บังคับใช้กฎหมายวิสาหกิจ เป็นองค์กรกลาง เรียกว่า คณะกรรมการหลักทรัพย์และการลงทุนแห่งชาติ (Australian Securities and Investments Commission)

กฎหมายที่เกี่ยวกับวิสาหกิจเอกชน เป็นกฎหมายที่จัดอยู่ในประเภทกฎหมายเอกชน มีวิวัฒนาการขึ้นมาพร้อมกับการเปิดโอกาสให้เอกชนทำธุรกิจการค้าได้อย่างเสรี ออสเตรเลียได้รับอิทธิพลกฎหมายแบบตลาดเสรีจากสหราชอาณาจักรอังกฤษ โดยมีกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทเป็นกฎหมายหลัก ที่รองรับวิสาหกิจเอกชน และยังใช้กฎหมายนี้คุ้มครอง กำกับดูแล และควบคุมการประกอบธุรกิจของวิสาหกิจ ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของสาธารณชนอีกด้วย

ประเทศออสเตรเลียไม่มีกฎหมายหลักในการส่งเสริม SMEs ดังเช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ของไทย และกฎหมายพื้นฐานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ค.ศ. 1999 ของญี่ปุ่น การส่งเสริม SMEs ในออสเตรเลียจะอยู่ในลักษณะเป็น โครงการสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก (Small Business Programs) ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการแก่ธุรกิจโดยทั่วไปอยู่แล้ว โดยโครงการที่ส่งเสริม SMEs จะเน้นที่การให้คำปรึกษาการให้บริการสารสนเทศและการให้เงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือในการว่าจ้างที่ปรึกษาเข้ามาวางแผนธุรกิจ วิเคราะห์การตลาด ลู่ทางการส่งออก และการวิจัยและพัฒนา

ประเทศออสเตรเลียใช้กฎหมายเข้าสนับสนุน SMEs เป็นครั้งแรกในปี 1994 ซึ่งนับว่าเป็นการเริ่มต้นที่ช้ากว่าประเทศยุโรป ในระยะแรก เป็นการจัดหาสิทธิประโยชน์ที่ให้ SMEs ในการจัดตั้งวิสาหกิจ เช่น การลดค่าธรรมเนียม การลดข้อกำหนดภาระแก่ผู้ดำเนินการ

ปัจจุบันไม่มีกฎหมาย SMEs เป็นการเฉพาะ แต่จะเป็นกฎหมายทั่วไป โดยบางส่วนของกฎหมายจะลดข้อกำหนดและเงื่อนไขสำหรับการประกอบกิจการวิสาหกิจขนาดเล็ก¹³

โดยประเทศที่มีการบริหารแบบมลรัฐ กฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงเป็นกฎหมายที่ประกาศใช้เฉพาะมลรัฐ และด้วยเหตุประเทศนี้ใช้กฎหมายแบบจารีตประเพณี

¹³ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, เรื่องเดิม, หน้า 52

(Common Law) ของประเทศอังกฤษ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายจึงมีความสลับซับซ้อน และทำได้ยากกว่า ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์ (Civil Law) ของประเทศภาคพื้นยุโรป การปรับปรุงในครั้งแรกเริ่มจึงเน้นที่ความสะดวกที่จะบริหาร SMEs ได้คล่องตัว และไม่ถูกจำกัดโดยระเบียบพิธียุ่งยาก

นโยบายและมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของออสเตรเลีย¹⁴

ประเทศออสเตรเลียนีการปกครองในรูปแบบสหพันธรัฐ (Federal State) ที่ประกอบด้วยรัฐต่าง ๆ รวมตัวเป็นเครือจักรภพออสเตรเลีย (Commonwealth of Australia) ระบบบริหารราชการและการจัดองค์กรบริหารราชการของออสเตรเลียจึงมีโครงสร้างภายใน 2 ระดับ คือ มีองค์กรในระดับสหพันธรัฐ กับองค์กรระดับมลรัฐ การกำกับดูแลและการส่งเสริม SMEs จึงอยู่ในอำนาจของรัฐบาลสหพันธรัฐและรัฐบาลมลรัฐ โดยรัฐบาลออสเตรเลียแต่ละระดับต่างมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเงื่อนไขสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและการจัดโครงการและบริการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจของ SMEs ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่เป็นรัฐเดี่ยว

กรอบนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลสหพันธรัฐ คือ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและวางเงื่อนไขทางเศรษฐกิจมหภาคให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจในประเทศ โดยมีนโยบายที่สำคัญ คือ การรักษาอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยในระดับต่ำ การสร้างระบบภาษีให้ส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ การลดภาระด้านกฎหมายของ SMEs การสนับสนุนการพัฒนาทักษะของเจ้าของกิจการ และผู้จัดการของธุรกิจขนาดเล็ก การช่วยเหลือด้านนวัตกรรมและการเข้าสู่ตลาดการส่งออก และการเพิ่มโอกาสให้กับธุรกิจขนาดเล็กในการเข้าถึงการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ เป็นต้น

¹⁴สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546), หน้า 23-25.

ในปี พ.ศ. 2539 รัฐบาลออสเตรเลียได้ตั้งคณะกรรมการลดการกำกับดูแลธุรกิจขนาดเล็ก (Small Business Deregulation Task Force) เพื่อศึกษาภาระของ SMEs ในการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยคณะกรรมการได้เสนอแนะวิธีการลดภาระของกฎหมายที่มีต่อ SMEs ซึ่งในปัจจุบันข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ได้นำไปกำหนดเป็นมาตรการและได้รับการปฏิบัติแล้ว ตัวมาตรการที่สำคัญ เช่น

1) การปรับปรุงระบบการจดทะเบียนธุรกิจให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการปรับปรุงระบบรายงาน (Reporting Systems) ของคณะกรรมการการลงทุนและหลักทรัพย์แห่งออสเตรเลีย (Australian Securities and Investment Commission--ASIC) และสำนักงานภาษีออสเตรเลีย (Australian Taxation Office--ATO) ให้เป็นระบบเดียวกัน และสามารถเข้าถึงได้จากศูนย์บริการสำหรับธุรกิจครบวงจรในการติดต่อกับรัฐ (Business Entry Point--BEP)

2) การลดการกำกับดูแลบริษัทที่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 หากธุรกิจขนาดเล็กไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในรอบปี ธุรกิจขนาดเล็กไม่ต้องจัดทำรายงานการเงินประจำปีต่อคณะกรรมการการลงทุนและหลักทรัพย์แห่งออสเตรเลีย นอกจากนี้มีมาตรการลดหรือยกเลิกค่าธรรมเนียมบางอย่างที่จัดเก็บจากธุรกิจขนาดเล็ก เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2541 รัฐบาลออสเตรเลียได้เริ่มปฏิรูปโครงสร้างภาษีครั้งสำคัญ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ภาษีเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจขนาดเล็กมากขึ้น ซึ่งในปี พ.ศ. 2542 ได้ออกกฎหมายภาษีสินค้าและบริการ (Goods and Services Tax Act 1999) อันเป็นผลให้ธุรกิจเข้าข่ายเป็นจำนวนมากถูกยกเลิกไป เช่น ภาษีการขายส่ง อากรแสตมป์การโอนอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ อากรแสตมป์เชิครถนาคร ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน อากรแสตมป์การเช่า เป็นต้น

ออสเตรเลียมีมาตรการในการส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก โดยมาตรการของรัฐบาลสหพันธรัฐจะดำเนินการผ่าน Aus-Industry และ Aus Trade เป็นหลัก แม้ว่าโครงการของหน่วยงานทั้งสองจะให้บริการแก่ธุรกิจทั่วไป ธุรกิจขนาดเล็กมักจะได้สิทธิประโยชน์มากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ โครงการส่วนใหญ่ของหน่วยงานทั้งสองจะเน้นการให้บริการสารสนเทศ การฝึกอบรม การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ และ

การให้เงินอุดหนุนในการว่าจ้างที่ปรึกษาและเงินอุดหนุนในการวิจัยและพัฒนาเชิงพาณิชย์ ตัวอย่างโครงการที่สำคัญ เช่น

1) โครงการ Enterprise Development Program เป็นโครงการที่รัฐบาลกลางจะให้เงินอุดหนุนแก่โครงการร่วมรัฐบาลกลางและรัฐบาลรัฐในการให้บริการปรึกษาทางธุรกิจแก่ธุรกิจขนาดเล็ก

2) โครงการ Backing Australia's Skills เป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาและยกระดับทรัพยากรบุคคลของออสเตรเลียให้มีคุณภาพและศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนา

3) โครงการ Business Entry Point เป็นโครงการจัดทำเว็บไซต์เพื่อให้ธุรกิจขนาดเล็กสามารถติดต่อกับหน่วยงานราชการได้ทุกเรื่องโดยผ่านเว็บไซต์แห่งเดียวเป็นต้น

ส่วนมาตรการส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กในระดับมลรัฐ เป็นมาตรการที่ใช้เฉพาะภายในแต่ละมลรัฐ ที่มุ่งสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลสหพันธรัฐ นอกจากนี้รัฐบาลมลรัฐจะมีหน่วยงานและโครงสร้างสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็กในเขตพื้นที่ของตนควบคู่ไปกับหน่วยงานส่งเสริมของรัฐบาลสหพันธรัฐในพื้นที่นั้นด้วย

มาตรการส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กของรัฐบาลมลรัฐจะคล้ายกับมาตรการของรัฐบาลสหพันธรัฐ คือ เน้นการให้คำปรึกษา บริการสารสนเทศ และเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือในการว่าจ้างที่ปรึกษาเข้ามาช่วยวางแผนธุรกิจ วิเคราะห์การตลาด ลู่ทางการส่งออก การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น (ดูตารางที่ 2-4 โดยทั่วไป มาตรการในการส่งเสริมเหล่านี้มักจะอยู่ในรูปของโครงการสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก (Small Business Programs) ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนภาคธุรกิจทั่วไปที่มีอยู่เดิมในแต่ละมลรัฐ

นอกจากนี้ ออสเตรเลียไม่มีสถาบันการเงินที่มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือ SMEs เป็นการเฉพาะเหมือนอย่างในประเทศไทยหรือญี่ปุ่น เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งสหพันธรัฐ (Commonwealth Development Bank--DevBank) หรือบริษัทการเงินและการประกันการส่งออก (Export Finance and Insurance Corporation--EFIC) จะให้บริการทางการเงินสำหรับธุรกิจทั่วไป โดยไม่จำกัดเฉพาะธุรกิจขนาดเล็ก แต่อาจจะ

มีโครงการพิเศษให้เงินกู้แก่ธุรกิจขนาดเล็กซึ่งจะถูกกำหนดจากนโยบายของรัฐบาลในแต่ละปี

สำหรับประเทศออสเตรเลียนั้นเป็นประเทศที่เริ่มนโยบาย SMEs ในระยะเวลา¹⁵ ที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย ผลสำเร็จคงจะยังไม่อยู่ในระยะประเมินได้ (ประเทศออสเตรเลียยังไม่ได้ประเมินผลการพัฒนา) แต่แนวทางของประเทศออสเตรเลียนั้นแตกต่างจากประเทศญี่ปุ่น เพราะไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนา SMEs ไม่มีหน่วยงานเฉพาะที่จะเข้ามาทำงานในเรื่อง SMEs มีเพียงโครงการต่าง ๆ ซึ่งปกติมีการดำเนินการอยู่แล้วเพียงแค่เพิ่มงบประมาณและเน้นจุดเป้าหมายที่เป็น SMEs มากขึ้น โดยที่โครงการเหล่านี้ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยทั่วไป เช่น AUS Trade หรือ AUS Industry เป็นต้น แต่ไม่มีการช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบของธนาคาร SMEs จะมีเพียงการลงทุนในรูปแบบของ Venture Capital และรัฐบาลเข้ามามีบทบาทเพียงการไปร่วมทุนกับ Venture Capital ของเอกชนแล้วปล่อยให้เอกชนดำเนินการโดยอิสระ ซึ่งการร่วมใน Venture Capital ของรัฐบาลนั้นเป็นเพียงเพื่อลด Capital Cost บางส่วนให้กับเอกชนเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการเข้าไปร่วมทุนในส่วนของการทำการค้นคว้าวิจัย รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี และการค้นคว้าสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ของ SMEs นอกจากนี้แล้วจะปล่อยให้ระบบตลาดเข้ามามีบทบาท ในส่วนของการบ่มเพาะอุตสาหกรรมนั้น รัฐบาลท้องถิ่นจะเป็นผู้ดูแลดำเนินการในเรื่องนี้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งปัจจุบันยังมีจำนวนไม่มากนัก โดยแต่ละรัฐจะมีเพียง 1-2 แห่งเท่านั้นที่ดำเนินการช่วยเหลือในลักษณะของการบ่มเพาะและการฝึกอบรมเท่านั้น ซึ่งมีการดำเนินการมาแล้วก่อนจะมีการประกาศแนวทางการพัฒนา SMEs ในปี ค.ศ. 1997

ดังนั้น จุดเด่นของการดำเนินนโยบายของออสเตรเลียก็คือ การใช้นโยบายการค้าเสรีโดยให้กลไกตลาดเป็นเครื่องมือ การมีนโยบายอุตสาหกรรมที่เป็นกลางทำให้ไม่ต้องมีนโยบายใด ๆ เข้ามาเสริมเพื่อลดความเสียเปรียบเชิงนโยบายให้กับ SMEs สิ่งเหล่านี้ทำให้ออสเตรเลียไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างโครงการใหม่หรือมี

¹⁵ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, เรื่องเดิม, หน้า 8.

แผนพัฒนา SMEs รวมทั้งการมีพระราชบัญญัติพัฒนา SMEs โดยเฉพาะ จุดเด่นที่สำคัญที่สุดของออสเตรเลียขึ้นอยู่กับนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาในด้านเทคโนโลยี R&D และการส่งเสริมให้มีการค้นคว้าสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ และการร่วมมือ 3 ฝ่าย กล่าวคือ รัฐบาล เอกชน สถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายที่ประสบความสำเร็จ

2. มาตรการทางกฎหมายในการแทรกแซง

ทางเศรษฐกิจของรัฐในกิจการวิสาหกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้แข็งแกร่งและสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก สิ่งสำคัญควรเน้นการพัฒนาด้านของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้กลายเป็นรากฐานสำคัญที่ผลักดันให้ประเทศเจริญเติบโตอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ ซึ่งจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

1) พัฒนาศักยภาพของคนไทย ให้มีทักษะด้านการบริหารจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้ประกอบการ ผู้นำธุรกิจชุมชน กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มสตรี และผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ตลอดจนแรงงานที่กลับคืนสู่ท้องถิ่น

2) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาคน

3) รณรงค์และสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือน และอุตสาหกรรมชุมชนที่มีความสอดคล้องกับทรัพยากรและภูมิปัญญาของท้องถิ่น เน้นการเปลี่ยนแนวความคิดจากมุ่งกำไรเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาสังคมควบคู่กันไป

4) พัฒนามาตรฐานในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้ประกอบการ รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2.1 โครงสร้างธุรกิจในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

วัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ก็เพื่อสร้างกฎหมายพื้นฐานที่วางระบบและกลไกในการปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนา และสนับสนุนกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ใน 4 เรื่อง หลัก ๆ คือ

1) เป็นกลไกในการกำหนดนโยบายและแผนส่งเสริมการพัฒนากิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) ให้เป็นเอกภาพ และเกิดความต่อเนื่อง

2) เป็นกลไกการนำนโยบายและแผนส่งเสริมพัฒนากิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไปจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวง ทบวง กรม องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การเอกชน) นำไปปฏิบัติให้เกิดการประสานและเกื้อกูลกัน

3) เป็นกลไกให้อำนาจคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (คณะกรรมการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) เสนอแนะให้มีการจัดสิทธิและประโยชน์จูงใจที่เป็นธรรมและเหมาะสมสำหรับกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

4) เป็นกลไกการจัดตั้งและการบริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (กองทุนส่งเสริมกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) อันเป็นกองทุนเสริมนโยบายที่จะผลักดันงานในการส่งเสริม สนับสนุนกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามแผนปฏิบัติการให้เกิดผล โดยเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วน และเรื่องที่กำลังก่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้นกับกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) หมวด 1 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(1) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมี

องค์ประกอบ 25 คน โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และ

ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 19 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ ผู้อำนวยการ-
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

(2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องแต่งตั้งจากข้าราชการ และผู้แทนองค์การ-
เอกชนรวมไม่เกิน 12 คน ในจำนวนดังกล่าวให้แต่งตั้งจากข้าราชการได้ไม่เกิน 5 คน
ทั้งนี้ผู้แทนองค์การเอกชนอย่างน้อย 3 คน ต้องเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อมในภูมิภาค

(3) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีหน้าที่
ดังต่อไปนี้

ก. กำหนดนโยบายและแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

ข. เสนอหลักเกณฑ์เกี่ยวกับประเภทและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม

ค. เสนอรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อ
คณะรัฐมนตรีและสาธารณชน

ง. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อม

จ. เสนอแนะสิทธิประโยชน์ และสิ่งจูงใจมาตรการด้านการเงิน การคลัง
หรือกฎหมายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้พิจารณาดำเนินการ

ฉ. กำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารสำนักงาน
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2) หมวด 2 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(1) เป็นองค์กรอิสระของรัฐที่เป็นนิติบุคคล

(2) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีอำนาจหน้าที่
ดังต่อไปนี้

ก. เสนอแนะนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อคณะ-
กรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยผ่านคณะกรรมการบริหาร
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ข. เสนอแนะประเภทและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ควรได้รับการส่งเสริมต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยผ่านคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ค. ประสานงานกับหน่วยงานปฏิบัติการ (กระทรวง ทบวง กรม องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์การเอกชน) ในการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ง. จัดทำรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประจำปี

จ. บริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมติ คณะกรรมการบริหารสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ฉ. ดำเนินการในการกู้ยืม ให้กู้ อดหนุน ร่วมทุน ร่วมกิจการในเรื่องที่ เกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกำหนด

(3) คณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีองค์ประกอบ 15 คน โดยมีปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธาน-กรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวง-เกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และ ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 8 คน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งเป็นกรรมการ

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องแต่งตั้งจากผู้ที่มีใช้ข้าราชการอย่างน้อย 5 คน

(5) คณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีอำนาจหน้าที่ต่อไปนี้

ก. กำกับ ควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาด-กลางและขนาดย่อม ในเรื่องแผนงานงบประมาณ ตลอดจนออกระเบียบข้อบังคับ ด้านการเงิน บุคลากร และการบริหารต่าง ๆ

ข. กำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการบริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ค. กำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในเรื่องการจัดสรรเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ง. แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3) หมวด 3 กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(1) กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นกองทุนในสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแหล่งที่มาของเงินดังนี้

ก. เงินทุนประเดิมจากรัฐบาล

ข. เงินอุดหนุนประจำปีที่รัฐบาลจัดสรรให้

ค. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้

ง. ดอกผลหรือรายได้ของกองทุน

(2) เงินกองทุนสามารถใช้จ่ายในเรื่องการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังต่อไปนี้

ก. ให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ตามประเภทและขนาดที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกำหนด) กู้ยืมเพื่อก่อตั้ง หรือปรับปรุงประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ข. ให้ความช่วยเหลือหน่วยงานปฏิบัติการในเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วนตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ค. ช่วยเหลือ อุดหนุน ร่วมทุนในกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการก่อตั้ง การขยายกิจการ การวิจัยและพัฒนา และการส่งเสริมประสิทธิภาพโดยส่วนรวมตามที่คณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเห็นชอบ

ง. เป็นค่าใช้จ่ายของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการบริหารกองทุน

(3) คณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อาจมอบหมายให้สถาบันการเงินที่มีนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นผู้จัดการกองทุนได้

4) หมวด 4 แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(1) แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรจะต้องครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

ก. การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในภูมิภาคในชุมชน และในท้องถิ่นชนบท

ข. การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงิน

ค. การพัฒนาจัดตั้งตลาดทุนสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ง. การพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากร

จ. การพัฒนากิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ด้านการจัดการ

สาขาต่าง ๆ

ฉ. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์

ของสินค้า

ช. การส่งเสริมด้านการตลาด

ซ. การส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนาภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น

ฌ. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

ญ. การส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจขนาดต่าง ๆ

ฎ. การส่งเสริมการรวมกลุ่มของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ฏ. การพัฒนาส่งเสริมองค์การเอกชนที่มีบทบาทสนับสนุนวิสาหกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อม

ฐ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

ท. การให้สิทธิประโยชน์แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อ
จัดความเสียเปรียบ

ฅ. การส่งเสริม อนุรักษ์พลังงาน สิ่งแวดล้อม และสุขอนามัย

ณ. การปรับปรุง แก้ไข กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรค

ด. การส่งเสริมด้านลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญา

ต. เรื่องอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการก่อตั้ง การขยายกิจการวิสาหกิจขนาด-
กลางและขนาดย่อม ให้สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้

(2) หน่วยงานปฏิบัติการต้องดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการส่งเสริม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในส่วนที่เกี่ยวข้อง และต้องรายงานผลการดำเนิน-
การต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(3) หน่วยงานปฏิบัติการต้องจัดทำข้อมูลวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด-
ย่อม ที่เกี่ยวข้อง (ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
กำหนด) เพื่อเผยแพร่ และส่งให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ประกอบการจัดทำนโยบายและแผน

(4) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และองค์กรเอกชนมีหน้าที่ต้อง
รายงานข้อมูลตามที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนด
(ถ้าไม่จัดทำอาจจะถูกตัดสิทธิการได้รับสิทธิและประโยชน์จากการส่งเสริมของรัฐ)

5) หมวด 5 การส่งเสริมและสนับสนุนของรัฐ

(1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์กรเอกชนที่ประสงค์
จะขอรับความช่วยเหลือส่งเสริม หรือสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ
สถาบันการเงินที่มอบหมายให้เป็นผู้จัดการกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อม หรือส่วนราชการ หรือองค์กรของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่คณะกรรมการบริหาร
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มอบหมาย โดยความเห็นชอบของ
คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(2) การขอความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุน ตลอดจนคุณสมบัติของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือองค์การเอกชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(3) การพิจารณาคำขอรับการช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนจะต้องพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

6) หมวด 6 การเพิกถอนการส่งเสริมและสนับสนุนของรัฐ

(1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ใคร่ทำการโดยไม่สุจริตเพื่อให้ได้รับสิทธิและประโยชน์หรือการช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือสนับสนุนที่กำหนดขึ้น ให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีอำนาจเพิกถอนการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ไม่เกิน 5 ปี

(2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ไม่มีรายงานข้อมูลตามที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกำหนด อาจถูกตัดสิทธิประโยชน์ หรือการช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน

(3) ส่วนราชการ องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เมื่อได้รับข้อเสนอแนะด้านสิทธิและประโยชน์ หรือมาตรการด้านการคลัง การเงิน หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากคณะกรรมการส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หากไม่ดำเนินการให้แจ้งเหตุผลภายใน 15 วัน และหากประธานกรรมการหรือผู้ที่ประธานกรรมการมอบหมายเห็นว่าควรดำเนินการประการใด ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

7) หมวด 7 บทกำหนดโทษ

กฎหมายฉบับนี้มีบทกำหนดโทษผู้ที่ไม่มาให้ข้อมูล หรือแจ้งข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสารต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยกำหนดเป็นโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท

8) บทเฉพาะกาล

กำหนดให้อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ดำเนินงานในหน้าที่ของ กรรมการและเลขานุการ ในคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และคณะกรรมการบริหารสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมดำเนินงานในหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในช่วงที่กฎหมายมีผลบังคับใช้และยังไม่มีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และยังไม่แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมารับหน้าที่ แต่ทั้งนี้ภายในไม่เกิน 180 วัน นับตั้งแต่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

2.2 มาตรการการแทรกแซงทางเศรษฐกิจตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ได้เปลี่ยนหลักการในการควบคุมการผูกขาด โดยถือว่า การที่ผู้ใดมีอำนาจผูกขาดหรือมีอำนาจเหนือตลาดจะยังไม่ถือว่ามีความผิดทางกฎหมาย ความผิดจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้ที่มีอำนาจผูกขาดหรือมีอำนาจเหนือตลาดได้ใช้อำนาจไปในทางมิชอบก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นเท่านั้น โดยจะต้องมีการออกประกาศกำหนดเกณฑ์ผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อน

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มีขอบเขตครอบคลุมทุกธุรกิจคือ สามารถครอบคลุมทั้งกิจการในทางเกษตรกรรมอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การเงิน การประกันภัย การบริการ และกิจการอื่นที่อาจกำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 3) แต่ก็มีข้อยกเว้นมิให้มีการบังคับใช้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ หรือชุมนุมสหกรณ์ที่มีกฎหมายรองรับและมีวัตถุประสงค์ดำเนินการทางธุรกิจเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร นอกจากนั้น ยังยกเว้นให้แก่ธุรกิจตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ซึ่งอาจกำหนดให้ยกเว้นการใช้บังคับทั้งฉบับ หรือแต่เฉพาะบทบัญญัติหนึ่งบทบัญญัติใดของพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ (มาตรา 4)

องค์กรในการบริหารและการบังคับใช้กฎหมาย

1) คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ซึ่งประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลังและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ การบริหารธุรกิจ หรือการบริหารราชการแผ่นดิน มีจำนวนไม่น้อยกว่าแปดคน แต่ไม่เกิดสิบสองคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยต้องแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นกรรมการและให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 6)

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีอำนาจหน้าที่หลัก ๆ มีต่อไปนี้

(1) การประกาศกำหนดส่วนแบ่งตลาดและยอดขายของธุรกิจใดที่ถือได้ว่าผู้ประกอบการที่อยู่ในเกณฑ์ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาด (มาตรา 25)

(2) การออกประกาศกำหนดจำนวนทุน จำนวนหุ้น หรือจำนวนสินทรัพย์ในเรื่องเกี่ยวกับการควบกิจการ (มาตรา 26)

(3) การมีอำนาจในการอนุญาตให้มีการควบกิจการ หรือให้มีการกระทำเป็นการจำกัดการแข่งขัน (มาตรา 27)

(4) การมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด (มาตรา 14 และมาตรา 15)

(5) การมีอำนาจกึ่งตุลาการ

2) คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ (มาตรา 42-44) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินเจ็ดคน คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าที่สั่งให้ผู้ประกอบการระงับหรือหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายและการไม่อนุญาตให้รวมธุรกิจหรือ ไม่อนุญาตให้กระทำการตกลงร่วมกัน

3) คณะอนุกรรมการเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง (มาตรา 12-13) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการอนุญาตให้กระทำการรวมธุรกิจหรือตกลงร่วมกัน รวมทั้งให้ความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องห้ามตามกฎหมาย

4) คณะอนุกรรมการสอบสวน (มาตรา 14) ประกอบด้วย ข้าราชการตำรวจหรือข้าราชการอัยการ 1 คน ข้าราชการที่มีความรู้และประสบการณ์ที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแต่งตั้งและผู้แทนกรมการค้าภายในมีอำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

5) สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (มาตรา 18) จัดตั้งขึ้นในกรมการค้าภายใน มีอธิบดีกรมการค้าภายในเป็นเลขาธิการ และเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของสำนักงาน สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานธุรการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการติดตามความเคลื่อนไหวและสอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจ ศึกษา วิเคราะห์ และให้ความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องห้ามตามกฎหมายต่อคณะกรรมการ รวมทั้งรับเรื่องร้องเรียน

นอกจาก 5 องค์การดังกล่าวแล้ว หากมีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติกฎหมายจะมีโทษทางอาญาที่มีอัตราโทษสูงพอสมควรในการดำเนินการฟ้องร้องเพื่อให้ศาลพิจารณาคัดสินนั้น เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ซึ่งในเรื่องนี้เมื่อคณะกรรมการตกลงใจที่จะให้มีการฟ้องทางอาญาแก่ผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายก็จะดำเนินการโดยการส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานอัยการ เพื่อส่งฟ้องคดีดังกล่าวต่อไป หากปรากฏว่าอัยการเกิดสงสัยไม่ฟ้อง ประธานคณะกรรมการการแข่งขันมีอำนาจชี้ขาดในเรื่องการฟ้องได้ ดังปรากฏในมาตรา 16 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการมีความเห็นควรส่งฟ้องไปยังพนักงานอัยการ การแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ประธานกรรมการเป็นผู้ใช้อำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี” สำหรับผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้บริโภค เมื่อได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจและเห็นว่า มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ก็สามารถฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลได้โดยตรง การกำหนด

ให้เอกชนสามารถฟ้องร้องได้โดยตรง จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความสมบูรณ์ขึ้น ไม่ใช่จะเป็นหน้าที่โดยเฉพาะของรัฐเท่านั้น การให้เอกชนดำเนินการร้องได้จะเป็นการดี ที่ให้เอกชนติดตามพฤติกรรมกรรมการกระทำของบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจด้วยตนเอง จะทำให้ผู้ประกอบการมีความระมัดระวังในการกระทำใด ๆ อันอาจจะเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้

การให้เอกชนฟ้องร้องเป็นเรื่องการฟ้องเรียกค่าเสียหายดังปรากฏในมาตรา 40 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “ให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายอันเนื่องจากการฝ่าฝืนมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำการฝ่าฝืนนั้นได้” นอกจากนี้ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายแทนผู้บริโภคหรือสมาคมได้แล้วแต่กรณี (มาตรา 40 วรรค 2) และในการใช้ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายนี้ จะต้องดำเนินการในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับความเสียหายหรือควรจะรู้ถึงเหตุการณ์ดังกล่าวมิฉะนั้นสิทธิในการนำคดีขึ้นสู่ศาลเป็นอันสิ้นสุดไป (มาตรา 41)

มาตราทางกฎหมายที่สำคัญ

1) การควบคุมพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาด

ในมาตรา 25 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดกระทำการในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

(1) กำหนดหรือรักษาระดับราคา ซื้อ หรือขาย หรือบริการอย่างไม่เป็นธรรม

(2) กำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่เป็นการบังคับโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม อย่างไม่เป็นธรรมให้ผู้ประกอบธุรกิจอื่นซึ่งเป็นลูกค้าของตนต้องจำกัดบริการการผลิต การซื้อ หรือการจำหน่ายสินค้า หรือต้องจำกัดโอกาสในการเลือกซื้อสินค้า หรือขายสินค้า การได้รับหรือให้บริการ หรือในการจัดหาสินค้าจากผู้ประกอบการธุรกิจอื่น

(3) ระวัง ลด หรือจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ การจำหน่าย การส่งสินค้า การนำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรทำลาย หรือทำให้เสียหายซึ่งสินค้าเพื่อลดปริมาณให้ต่ำกว่าความต้องการของตลาด

(4) แทรกแซงการประกอบธุรกิจของผู้อื่น โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
 มาตรการทางกฎหมายในมาตรา 25 ส่วนนี้มิได้มุ่งทำลายการมีอำนาจ
 ผูกขาด หรือป้องกันไม่ให้มีการผูกขาดเกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ แต่เป็นการวาง
 มาตรการควบคุมการใช้อำนาจการผูกขาดไปในทางที่มิชอบ คือ มุ่งเน้นการควบคุม
 พฤติกรรมของผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาด (Dominant Position) เพราะถือว่าผู้ที่มีอำนาจ
 ในตลาดสามารถกำหนดราคาและปริมาณของสินค้า หรือบริการ โดยไม่ต้องคำนึงถึง
 คู่แข่งขันในตลาดและเป็นผู้ที่สามารถใช้อำนาจที่มีอยู่นี้ ทำความเสียหายต่อคู่แข่ง
 ที่อยู่ในตลาดเดียวกันได้

การกำหนดราคาเพื่อขจัดคู่แข่ง (Predatory Pricing) ซึ่งเป็นการกำหนด
 ราคาที่ต่ำกว่าทุน ทำให้คู่แข่งต้องได้ตอบและเมื่อได้ตอบก็ต้องขาดทุนและขาดทุน
 จนกระทั่งทนไม่ไหวต้องเลิกกิจการไป เมื่อจำกัดคู่แข่งได้แล้ว ผู้ประกอบการนั้น จึง
 กำหนดราคาหรือปริมาณเสนอขายสินค้าในลักษณะผูกขาดเพื่อแสวงหากำไรมากขึ้น
 ทำให้ผู้บริโภคไม่มีทางเลือกต้องบริโภคสินค้าในราคาสูง นอกจากนี้แล้วยังมีพฤติกรรม
 ทางตลาดอื่นที่มีลักษณะของการขยายอำนาจในการผูกขาด เช่น การกำหนดหรือมี
 เงื่อนไขให้ผู้ซื้อสินค้าตนต้องซื้อสินค้าหรือบริการอื่น ๆ ที่ตนกำหนดควบคู่ไปด้วย
 ซึ่งอาจจะเป็นเงื่อนไขข้อตกลงในรูปแบบสัญญาผูกมัด (Tying Contract, Requirement
 Contract and Exclusive Dealing) การตั้งเงื่อนไขผูกมัดดังกล่าวนี้ มีผลทำให้ผู้ที่มีอำนาจ
 ตลาดสามารถแผ่อิทธิพลของการผูกขาดไปยังอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้อีกด้วย

โดยทั่วไปแล้ว กฎหมายการแข่งขันทางการค้าจะมีกฎข้อบังคับที่เข้มงวด
 กับผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาดมากกว่าผู้ประกอบการอื่น ๆ การกระทำ
 บางอย่าง que ผู้ประกอบการทั่วไปสามารถทำได้ แต่หากผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาดจะกระทำ
 การอย่างเดียวกันอาจจะถือว่าเป็นการผิดกฎหมายและถูกลงโทษได้ เหตุผลก็เนื่องจาก
 ผลกระทบจากพฤติกรรมบางอย่างของผู้มีอำนาจเหนือตลาดจะส่งผลกระทบต่อกลไก
 ตลาดมากกว่าการกระทำของผู้ประกอบการทั่วไป โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา
 อย่างประเทศไทย ซึ่งมีตลาดภายในประเทศที่ค่อนข้างเล็ก และอาจรองรับผู้ประกอบการ
 ได้จำนวนจำกัด อีกทั้งเมื่อมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่มีขนาดใหญ่อาจทำให้เกิดโอกาสสูง
 ในการผูกขาดตลาดบางตลาด

ข้อห้ามตามมาตรา 25 นี้มีลักษณะเป็นข้อห้ามเด็ดขาด (Per se Rule) เนื่องจากเกิดเป็นความผิดทันที โดยไม่ต้องมีการพิสูจน์หรือวินิจฉัยว่าผู้ประกอบการกระทำการเพื่อวัตถุประสงค์อะไร มีผลกระทบของพฤติกรรมอย่างไร โดยหากผู้ประกอบการที่เข้าข่ายผู้มีอำนาจเหนือตลาดมีพฤติกรรม 1 ใน 4 ประการตามที่กฎหมายระบุข้างต้น ก็จะเป็นการละเมิดกฎหมายทันที นอกจากนี้ ตามมาตรา 30 ผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดที่มีส่วนแบ่งตลาดมากกว่าร้อยละ 75 อาจถูกคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าสั่งให้ระงับ หยุด หรือเปลี่ยนแปลงการมีส่วนแบ่งตลาดอีกด้วย

ทั้งนี้ ก่อนที่จะนำบทบัญญัติมาตรา 25 ไปใช้จะต้องมีการพิสูจน์ให้ได้ก่อนว่าผู้ประกอบการนั้นมีอำนาจเหนือตลาดจริงหรือไม่ ซึ่งตามกฎหมายไทยได้ให้คำจำกัดความของ “ผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด” ว่าเป็น “ผู้ประกอบการซึ่งมีรายหนึ่งหรือหลายรายในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่ง ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ โดยให้พิจารณาสภาพการแข่งขันของตลาดด้วย” อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ประกอบการมีอำนาจเหนือตลาดยังไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมายจนกว่าจะมีพฤติกรรมจำกัดหรือกีดกันการแข่งขันตามที่กฎหมายห้ามไว้

ในปัจจุบัน คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้ประกาศหลักเกณฑ์ผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดไว้เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2550 โดยกำหนดส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายของธุรกิจที่ถือว่าผู้ประกอบการที่อยู่ในเกณฑ์ดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 โดยประกาศไว้ดังนี้¹⁶ ให้ผู้ประกอบการที่มีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขาย ดังต่อไปนี้เป็นผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด

¹⁶คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า, “ประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด,” 18 มกราคม 2550.

(1) ผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่ง ในตลาดสินค้าสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป และมียอดขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไปหรือ

(2) ผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรก ในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันร้อยละ 75 ขึ้นไป และมียอดขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป

ความในวรรคหนึ่ง (2) ไม่ให้ใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่ง ในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป

2) การควบคุมการควบกิจการ

ในมาตรา 26 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ”

การประกาศกำหนดของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุไว้ให้บังคับแก่การรวมธุรกิจที่มีผลให้มีส่วนแบ่งตลาด ยอดเงินขาย จำนวนทุน จำนวนหุ้น หรือจำนวนสินทรัพย์ ไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าใด

การรวมธุรกิจตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึง

(1) การที่ผู้ผลิตกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตรวมกับผู้จำหน่าย หรือผู้บริการรวมกับผู้บริการ อันจะมีผลให้สถานะของธุรกิจหนึ่งคงอยู่ และธุรกิจหนึ่งสิ้นสุดลง หรือเกิดเป็นธุรกิจใหม่ขึ้น

(2) การเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมด หรือบางส่วนของธุรกิจอื่นเพื่อควบคุม นโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยการ หรือการจัดการ

(3) การเข้าซื้อหุ้นทั้งหมด หรือบางส่วนของธุรกิจอื่น เพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยการ หรือการจัดการ

ภายหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ได้มีการครอบงำทางกิจการ (Take Over) ทั้งในรูปของการควบกิจการ (Mergers) และการเข้าซื้อกิจการ (Acquisitions) ทั้งในภาคการผลิตและภาคการเงิน การครอบงำกิจการดังกล่าวนี้มีทั้งการซื้อขายระหว่าง

บริษัทของไทยด้วยกันเอง และการที่ผู้ลงทุนต่างชาติเข้ามาซื้อกิจการของบริษัทต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยผ่านทาง การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ และขบวนการ ประนีประนอมนี้ ผลของการควบกิจการมีทั้งในส่วนที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (Economic Efficiency) และในขณะเดียวกันก็สามารถนำไปสู่การผูกขาดและลดแข่งขัน ได้ด้วย ในการควบกิจการมี 3 รูปแบบ คือ

(1) ในประเด็นของการควบกิจการแบบแนวนอน (Horizontal Mergers) นั้น โดยที่หน่วยผลิตที่รวมตัวกันอยู่ในลำดับขั้นตอนของการผลิตระดับเดียวกัน และ แข่งขันในประเภทธุรกิจแบบเดียวกัน ดังนั้น การรวมตัวเข้าด้วยกันจึงก่อให้เกิด ประโยชน์ทางด้านการประหยัดจากขนาด (Economies of Scale) ซึ่งอาจเกิดจากการที่ ต้นทุนคงที่ หรือจากการที่ต้นทุนส่วนเพิ่มลดลงเมื่อขนาดของการผลิตเพิ่มขึ้นหรือ ประโยชน์ทางด้านการประหยัดจากการเริ่มกิจกรรม (Economies of Scope) ซึ่งเกิดขึ้น เมื่อมีการผลิตสินค้าร่วมกัน และทำให้สามารถลดต้นทุนได้มากกว่าผลิตเฉพาะอย่างใด อย่างหนึ่ง ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวนี้เลยไปถึงผลที่ได้รับจากการโอนย้ายและ เรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิต ความรอบรู้ทางด้านการตลาด ความสามารถในการ ค้นคว้าวิจัย ความสามารถในการบริหาร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการใช้ชื่อเสียงที่ได้จากการ สะสมภายใต้เครื่องหมายการค้า แต่ในทางตรงกันข้าม เมื่อมีการควบกิจการทางธุรกิจ เกิดขึ้น ทำให้จำนวนหน่วยผลิตที่จะทำการแข่งขันกันลดน้อยลง และอาจนำไปสู่การ รวมหัวกัน (Collusion) ได้ง่ายขึ้น

(2) การรวมตัวแบบแนวตั้ง (Vertical Mergers) นั้น เหตุผลหลัก คือ เพื่อ ประโยชน์ที่ได้รับจากการลดขั้นตอนในกระบวนการติดต่อทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินการทางธุรกิจอย่างครบวงจร อันเป็นผลทำให้ต้นทุนในการทำธุรกรรม (Transaction Cost) ลดลง ทั้งในด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบ การผลิต การรักษาระดับสินค้า คงคลัง การตลาด สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของ หน่วยผลิต และเป็นการลดต้นทุนการผลิต แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างแรงกดดันให้แก่ คู่แข่งขันหน้าใหม่ (New Entrant) ที่จะต้องเข้ามาแข่งขันแบบครบวงจรให้ทัดเทียมกัน

(3) การควบกิจการแบบหลายหลาย (Conglomerate Mergers) นั้น ประเด็น ที่มักถูกหยิบยกมาพิจารณา คือ การสร้างอาณาจักรทางธุรกิจของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่

ที่มีบริษัทในเครือข่ายจำนวนมาก อันเป็นผลทำให้การกระจุกตัวโดยรวมของระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น

การที่กฎหมายได้วางระบบให้การควบกิจการจะกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาต เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่มีความจำเป็นต้องควบกิจการได้ขออนุญาต ซึ่งช่วยทำให้การควบกิจการที่เกิดขึ้นไม่เป็นการผิดกฎหมาย และในกรณีนี้จะทำให้ผู้ประกอบการที่คิดจะควบกิจการ แต่ไม่มั่นใจว่าการควบกิจการของตนเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายหรือไม่ โดยผู้ที่จะควบกิจการจะเป็นผู้นำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิต การตลาด และฐานะทางการเงินของบริษัทที่จะครบ และถูกควบกิจการ ตลอดจนเหตุผลและความจำเป็นในการขอควบกิจการ เช่น เพื่อเป็นการปรับตัว ทางธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจขนาดเล็กที่ต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในตลาด และเป็นการสร้างพลังถ่วงดุล (Countervailing Power)

3) การควบคุมพฤติกรรมอันเป็นการจำกัดการแข่งขัน

มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าบัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจใดร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจอื่นกระทำการใด ๆ อันเป็นการผูกขาดหรือลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในตลาดสินค้าใดสินค้านั้น หรือบริการใดบริการหนึ่ง ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดราคาขายสินค้าหรือบริการเป็นราคาเดียวกัน หรือตามที่ตกลงกัน หรือจำกัดปริมาณการขายสินค้าหรือบริการ

(2) กำหนดราคาซื้อสินค้าหรือบริการเป็นราคาเดียวกัน หรือตามที่ตกลงกัน หรือจำกัดปริมาณการรับซื้อสินค้าหรือบริการ

(3) ทำความตกลงร่วมกันเพื่อเข้าครอบครองตลาดหรือควบคุมตลาด

(4) กำหนดข้อตกลงหรือเงื่อนไขในลักษณะสมรู้กัน เพื่อให้ฝ่ายหนึ่งได้รับการประมูลหรือประกวดสินค้าหรือบริการ หรือเพื่อมิให้ฝ่ายหนึ่งเข้าแข่งขันราคาในการประมูล หรือประกวดราคาหรือบริการ

(5) กำหนดแบ่งท้องที่ที่ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละรายจะจำหน่ายหรือลดการจำหน่ายสินค้าหรือบริการได้ในท้องที่นั้น หรือกำหนดลูกค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจแต่ละราย

จะจำหน่ายสินค้าหรือบริการให้ได้โดยผู้ประกอบการอื่นจะไม่จำหน่าย หรือบริการนั้น แข่งขัน

(6) กำหนดแบ่งท้องที่ที่ผู้ประกอบการแต่ละรายจะซื้อสินค้าหรือบริการ ได้ หรือกำหนดตัวผู้ซึ่งผู้ประกอบการจะซื้อสินค้าหรือบริการได้

(7) กำหนดปริมาณของสินค้าหรือบริการที่ผู้ประกอบการแต่ละราย จะผลิต ซื้อจำหน่าย หรือบริการ เพื่อจำกัดปริมาณให้ต่ำกว่าความต้องการของตลาด

(8) ลดคุณภาพของสินค้าหรือบริการให้ต่ำกว่าที่เคยผลิตจำหน่ายหรือ ให้บริการ โดยจำหน่ายในราคาเดิมหรือสูงขึ้น

(9) แต่งตั้งหรือมอบหมายให้บุคคลใดแต่ผู้เดียวเป็นผู้จำหน่ายหรือ ให้บริการอย่างเดียวกันหรือประเภทเดียวกัน

(10) กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อหรือการจำหน่ายสินค้า หรือการบริการเพื่อให้ปฏิบัติเป็นแบบเดียวกันหรือตามที่ตกลงกัน

ในกรณีที่มีความจำเป็นทางธุรกิจที่จะต้องกระทำตาม (5) (6) (7) (8) (9) หรือ (10) ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการยื่นคำขออนุญาตต่อ คณะกรรมการ

การห้ามไม่ให้มีการสมคบร่วมกัน หรือตกลงกันในการกำหนดราคา เช่น การกำหนดราคาขายสินค้าให้ต่ำกว่าต้นทุนการผลิต เพื่อขจัดคู่แข่งในให้ออกจากตลาด (Predatory Pricing) หรือมีการตกลงด้านราคา (Price Fixing) หรือมีการรักษาระดับราคา ขายปลีก (Resale Price Maintenance) หรือการทำความตกลงร่วมกันในการกำหนด จำกัด หรือลดปริมาณการผลิตสินค้า หรือบริการในตลาด การตกลงเพื่อแบ่งตลาด การ ร่วมมือกันในการประมูล (Bid Rigging) การกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการ ซื้อ หรือการจำหน่ายสินค้าและบริการเพื่อให้ปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน หรือตามที่ตกลง กัน พฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นพฤติกรรมที่กฎหมายได้ระบุไว้ในเนวกว้างเพื่อให้ สามารถครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ อันนำไปสู่การจำกัดการแข่งขันทั้งทางตรงและ ทางอ้อม อย่างไรก็ตามมีพฤติกรรมบางอย่างที่สามารถยกเว้นให้กระทำการได้ในช่วง ระยะเวลาที่กำหนด แม้ว่าจะเป็นกรลดหรือจำกัดการแข่งขันลงก็ตาม โดย ผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขออนุญาตคือ พฤติกรรมใน (5) ถึง (10) ด้วยเหตุผลของ

ความจำเป็นทางธุรกิจ เช่น ในกรณีที่ผู้ผลิตรายใหม่จะนำสินค้าตนเองเข้าสู่ตลาดในระยะแรกเริ่มของการดำเนินกิจการ อาจจำเป็นต้องกำหนดราคาสินค้าให้ต่ำกว่าต้นทุนหรือในกรณีของการกำหนดราคาขายสินค้าเป็นราคาเดียวกัน ตามที่ตกลงอาจจะสามารถกระทำได้เพื่อความอยู่รอดของผู้ผลิต ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

4) การควบคุมพฤติกรรมในการติดต่อธุรกิจสัมพันธ์กับผู้ประกอบการที่อยู่ต่างประเทศ

มาตรา 28 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักร ไม่ว่าความสัมพันธ์นั้นจะเป็นโดยทางสัญญา นโยบาย ความเป็นหุ้นส่วน หรือความสัมพันธ์ในลักษณะอื่นในทำนองเดียวกัน ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้บุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรที่ประสงค์จะซื้อสินค้าหรือบริการมาใช้เอง ต้องถูกจำกัดโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักร”

มาตรการนี้เป็นการป้องกันมิให้ผู้ประกอบการภายในประเทศกีดกันผู้ประกอบการรายอื่น ๆ หรือผู้บริโภคที่ต้องการซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการที่อยู่ในต่างประเทศเพื่อนำมาใช้เอง ต้องถูกจำกัดในการเลือกซื้อสินค้า

5) การควบคุมมิให้มีการทำลายล้างในระหว่างกัน

มาตรา 29 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันมิใช่การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และมีผลเป็นการทำลาย ทำให้เสียหายขัดขวางกีดกัน หรือจำกัดการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการอื่น เพื่อมิให้ผู้อื่นประกอบธุรกิจหรือต้องล้มเลิกการประกอบธุรกิจ

บทบัญญัติดังกล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้าที่ไม่เป็นธรรมซึ่งเกี่ยวกับผู้ประกอบธุรกิจทุกรายไม่จำกัดเฉพาะผู้ประกอบธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาดเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากมาตรา 25 ที่จำเป็นต้องมีการพิสูจน์ถึงการมีอำนาจเหนือตลาดก่อน ทั้งนี้ การบังคับใช้มาตรา 29 ยึดหลักเหตุและผล (Rule of Reason) กล่าวคือ จะต้องมีการพิสูจน์ว่าผู้ประกอบธุรกิจมีพฤติกรรมการค้าที่ส่งผลให้มีการจำกัดการแข่งขันในตลาด ซึ่งแตกต่างจากมาตรา 25 ที่ยึดหลักความผิดเดี๋ยวนั้น (Per se Rule) นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ในการมีมาตรา 29 ก็เพื่อคุ้มครองผู้ประกอบธุรกิจจากการกระทำที่ไม่เป็นธรรมของ

ผู้ประกอบการรายอื่น ไม่ได้เป็นการคุ้มครองกระบวนการแข่งขันในตลาดโดยรวม
อย่างในมาตรา 25 ถึง 28

มาตรการในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องการให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและ
เป็นธรรม โดยป้องกันมิให้ผู้ประกอบการกระทำการใด ๆ ที่เกิดเหตุ เกินขอบเขตวิสัย
ทางการดำเนินธุรกิจอย่างปกติ เช่น การใช้อำนาจหรืออิทธิพลพิเศษกระทำการและ
บังเกิดผลต่อผู้ประกอบการรายอื่นอย่างมาก เป็นมาตรการที่ได้วางหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่
ผู้ประกอบการทั้งหลายพึงตระหนักและยึดถือเป็นข้อปฏิบัติในการดำเนินการทางธุรกิจ

2.3 มาตรการการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 บัญญัติขึ้นมาเพื่อ
วัตถุประสงค์ในการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด เป็นกฎหมายที่มีลักษณะ
ควบคุมการประกอบธุรกิจ หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กระทรวงพาณิชย์

สาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ในกฎหมายฉบับนี้ มีดังต่อไปนี้

“ธุรกิจ” หมายความว่า กิจการในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การบริการ หรือกิจการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

“สินค้า” หมายความว่า สิ่งของที่อาจใช้ในการอุปโภคหรือบริโภค รวมทั้ง
เอกสารแสดงสิทธิในสิ่งของ

“บริการ” หมายความว่า การรับจัดทำกรงาน การให้สิทธิใด ๆ การให้ใช้
หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงิน หรือ
ผลประโยชน์อื่น

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย แลกเปลี่ยน ให้ จำเจก โอนสิทธิการ
ครอบครองสินค้าให้แก่บุคคลอื่น หรือให้บริการ

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปปรุง ประกอบ ประดิษฐ์ แปรรสภาพ เปลี่ยนรูป
คัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ รวมบรรจุ หรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้า

ไม่ว่าด้วยวิธีใด รวมทั้งการทำให้มีขึ้นซึ่งชื่อทางการค้าหรือเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้านั้นไม่ว่าจะทำเองหรือให้ผู้อื่นทำก็ก็ตาม

“ราคา” หมายความว่ารวมถึง ค่าตอบแทนสำหรับการจำหน่ายด้วย การกำหนดราคาสินค้าและบริการเพื่อป้องกันการกำหนดราคาซื้อ ราคาจำหน่ายหรือการกำหนดเงื่อนไขและวิธีปฏิบัติทางการค้าอันไม่เป็นธรรม

ในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) มีอำนาจในการประกาศกำหนดให้สินค้าหรือบริการใดเป็นสินค้าหรือบริการควบคุมได้ ทั้งนี้ตามความชอบของคณะรัฐมนตรี

การกำหนดการควบคุมสินค้าของคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) จะมีการพิจารณาทบทวนการใช้อำนาจอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งหากเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจหรือข้อเท็จจริงที่อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาใช้อำนาจของคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) เปลี่ยนแปลงไปหรือสิ้นสุดลง ให้คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีประกาศเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการใช้อำนาจนั้นโดยไม่ชักช้า

เมื่อได้มีการประกาศกำหนดสินค้าหรือบริการควบคุมแล้ว ให้คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) มีอำนาจดังต่อไปนี้

1) กำหนดราคาซื้อหรือราคาจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม ให้ผู้ซื้อซื้อในราคาไม่ต่ำกว่าราคาที่กำหนด หรือให้ผู้จำหน่ายจำหน่ายในราคาไม่สูงกว่าราคาที่กำหนด หรือตรึงราคาไว้ในราคาใดราคาหนึ่ง

2) กำหนดอัตรากำไรสูงสุดต่อหน่วยของสินค้าหรือบริการควบคุมที่ผู้จำหน่ายจะได้รับจากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม หรือกำหนดอัตราส่วนแตกต่างระหว่างราคาซื้อกับราคาขายสินค้าหรือบริการควบคุมในแต่ละช่วงการค้า

3) กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ และเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้าในราชอาณาจักร การส่งออกไปนอกราชอาณาจักร การซื้อ การจำหน่าย หรือการเก็บรักษาสินค้าหรือบริการควบคุม

4) กำหนดท้องที่หรือระยะเวลาในการใช้บังคับประกาศของ กกร.

5) กำหนดให้แจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ ต้นทุน ค่าใช้จ่าย แผนการผลิต แผนการนำเข้ามาในราชอาณาจักร แผนการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร แผนการซื้อ แผนการจำหน่าย แผนการเปลี่ยนแปลงราคาหรือรายการอื่นใดหรือส่วนใดในการจำหน่าย กระบวนการผลิต และวิธีการจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

6) กำหนดให้มีการเก็บหรือเพิ่มปริมาณการเก็บสำรองสินค้าควบคุมและกำหนดท้องที่และสถานที่ให้เก็บสำรองสินค้าควบคุม

7) ห้ามหรืออนุญาตให้มีการส่งออกไปนอกหรือนำเข้ามาในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งซึ่งสินค้าควบคุม

8) สั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต การนำเข้ามาในราชอาณาจักร การซื้อ การจำหน่าย หรือการเก็บรักษาสินค้าหรือบริการควบคุม รวมทั้งให้ระงับหรือลดค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้เกินสมควร

9) จัดให้มีการปันส่วนในการซื้อและการจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการปันส่วนดังกล่าว หรือกำหนดเงื่อนไขในการซื้อ และการจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม

10) สั่งให้จำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุมตามปริมาณและราคาที่กำหนดตลอดจนสั่งให้จำหน่ายแก่ส่วนราชการหรือบุคคลใดตามที่ กกร. กำหนด

11) ห้ามจำหน่าย ให้ ใช้อย่าง ยักยอก หรือเปลี่ยนสภาพซึ่งสินค้าหรือบริการควบคุมเกินปริมาณที่กำหนด

12) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกักตุนสินค้าควบคุมหรือการครอบครองสินค้าควบคุมเกินปริมาณที่กำหนด

การใช้อำนาจของ กกร. ให้กระทำเป็นประกาศตามความจำเป็นแก่เหตุการณ์แห่งกรณี โดยคำนึงถึงภาระของผู้ปฏิบัติ โดยต้องระบุถึงเหตุผล และผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามประกาศไว้ด้วย ประกาศดังกล่าวให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ระบุไว้ในประกาศฯ และเมื่อได้มีประกาศแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย ให้ กกร. มีอำนาจประกาศให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ซื้อเพื่อจำหน่ายหรือผู้นำเข้าเพื่อจำหน่ายสินค้า

หรือบริการควบคุมแจ้งซื้อ ราคาซื้อ ราคาจำหน่าย มาตรฐาน คุณภาพ ขนาด ปริมาณ น้ำหนักต่อหน่วย รวมทั้งชื่อและปริมาณวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของสินค้าหรือบริการ นั้น และลักษณะอย่างอื่นของสินค้าหรือบริการควบคุมตามที่เป็นอยู่ในวันที่ กคร. กำหนดฯ

ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการใด ๆ โดยจงใจที่จะทำให้ราคาต่ำเกินสมควร หรือสูงเกินสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการใด กคร. อาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ถือว่าเป็นการทำให้ราคาต่ำเกินสมควร หรือสูงเกินสมควร หรือทำให้ปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการใดก็ได้ หลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ห้ามมิให้บุคคลใดกักตุนสินค้าควบคุม โดยมีสินค้าควบคุมไว้ในครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในประกาศของ กคร. หรือเก็บสินค้าควบคุมไว้ ณ สถานที่อื่น นอกจากสถานที่เก็บตามที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ หรือไม่นำสินค้าควบคุมที่มีไว้เพื่อจำหน่ายออกจำหน่าย หรือเสนอขายตามปกติ หรือปฏิเสธการจำหน่าย หรือประวิงการจำหน่ายหรือการส่งมอบสินค้าควบคุม โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการควบคุมหยุดการให้บริการตามปกติหรือปฏิเสธการให้บริการ หรือประวิงการให้บริการ โดยไม่มีเหตุอันสมควร

ด้านบทกำหนดโทษ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทลงโทษไว้ด้วย เช่น ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของ กคร. เกี่ยวกับราคาซื้อหรือราคาจำหน่ายสินค้า กำหนดอัตราค่าไถ่สูงสุดต่อหน่วยของสินค้าหรือขีดขวงการดำเนินงานของ กคร. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศของกคร. เกี่ยวกับกำหนดให้แจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ ต้นทุน ค่าใช้จ่ายฯ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละสองพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน หรือจนกว่าจะแจ้ง หรือ ผู้ใดไม่แสดงราคาหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กคร. กำหนดฯ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ฯลฯ

บรรดาความผิดตามกฎหมายฉบับนี้มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็นความผิดที่มีโทษปรับหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปีและปรับให้ กคร.

มีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้น ในกรณีโทษปรับสถานเดียว หรือเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบ ภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สรุปได้ว่า ปัญหาทางกฎหมายในการแทรกแซงเศรษฐกิจของรัฐของประเทศไทย พบว่า ทิศทาง นโยบายและมาตรการของภาครัฐ ยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง และมีกฎระเบียบ กฎหมายและระบบภาษีอากร ไม่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเท่าที่ควร ในด้านนโยบายของรัฐบาลทุกรัฐบาล มีนโยบายส่งเสริมด้านการประกอบอุตสาหกรรมมาโดยตลอด ซึ่งได้มีการนำมาปฏิบัติและส่งเสริมให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้นทั้งจากในและต่างประเทศ อาทิ การให้สิทธิพิเศษด้วยมาตรการส่งเสริมการลงทุน การคืนภาษีนำเข้าวัตถุดิบสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และการผ่อนคลายกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างไรก็ตามปัญหาด้านนโยบายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น

1) การเปลี่ยนแปลงกรณีที่มีการจัดตั้งรัฐบาล มักมีการปรับแผนการพัฒนาโครงการพื้นฐานและสาธารณูปโภคพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการชะลอหรือยกเลิกแผนการพัฒนาดังกล่าว ทำให้ภาคเอกชนที่ตัดสินใจลงทุนประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่นั้นต้องลงทุนเพิ่มส่งผลให้การผลิตสินค้ามีต้นทุนสูงขึ้นหรือต้องย้ายสถานที่ประกอบการ

2) นโยบายการให้การคุ้มครองการลงทุนประกอบอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น ในกรณีที่ไม่มีระยะเวลาให้ความคุ้มครองชัดเจน ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไม่พัฒนาตนเองให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับสินค้าเข้าได้

3) กฎหมายต่าง ๆ ให้อำนาจรัฐบาลอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายและมาตรการใหม่ ๆ ของรัฐบาล มักกำหนดโดยความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยมิได้ให้ความสำคัญกับความเห็นของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

4) การแก้ไขปัญหอุปสรรคทางการค้ากับต่างประเทศของไทยเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน การประสานงานและการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหา มีขั้นตอนมากและหลายระดับ ทำให้บางครั้งการแก้ไขปัญหาไม่ทันการณ์

5) การแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้ากับต่างประเทศเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน การประสานงานและการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีขั้นตอนมากและหลายระดับ ทำให้บางครั้งการแก้ไขปัญหาไม่ทันการณ์

2.4 มาตรการการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐตามพระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. 2542 เป็นพระราชบัญญัติที่มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนั้นพระราชบัญญัติขึ้นมาเพื่อเป็นมาตรการทางการค้าที่ประเทศผู้นำเข้าใช้เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในที่ได้รับ ความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะได้รับความเสียหายจากการทุ่มตลาด และการอุดหนุน อันเกิดจากการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศที่ไม่เป็นธรรม

สาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในกฎหมายฉบับนี้ มีดังต่อไปนี้

“สินค้าที่ถูกพิจารณา” หมายความว่า สินค้ารายที่ถูกกล่าวหาว่ามีการทุ่มตลาด หรือได้รับการอุดหนุน

“สินค้าชนิดเดียวกัน” หมายความว่า สินค้าที่มีคุณสมบัติเหมือนกันทุกประการกับสินค้าที่ถูกพิจารณา แต่ในกรณีที่ไม่มีสินค้านี้กล่าวให้หมายความว่าสินค้าที่ คล้ายคลึงกันอย่างมากกับสินค้านี้กล่าว

“ขั้นตอนทางการค้า” หมายความว่า ขั้นตอนต่าง ๆ ในการจำหน่ายสินค้า ทอตลาดต่าง ๆ จนถึงผู้บริโภค

“ส่วนเหลือของการทุ่มตลาด” หมายความว่า ส่วนที่ราคาส่งออกจาก ต่างประเทศต่ำกว่ามูลค่าปกติ

“ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายความว่า

- (1) ผู้ผลิตในต่างประเทศ ผู้ส่งออกจากต่างประเทศ ผู้นำเข้าซึ่งสินค้าที่ถูกพิจารณาหรือสมาคมในทางการค้าที่สมาชิกมีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าซึ่งสินค้าที่ถูกพิจารณา แล้วแต่กรณี
- (2) รัฐบาลของประเทศผู้ส่งออกซึ่งสินค้าที่ถูกพิจารณา
- (3) ผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันภายในประเทศ หรือสมาคมในทางการค้าที่มีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตสินค้าดังกล่าว หรือ
- (4) บุคคลอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประกาศกำหนด

ในพระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มีอำนาจ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการใด ๆ เกี่ยวกับการพิจารณาการทุ่มตลาด การพิจารณาการอุดหนุน การพิจารณาความเสียหายการพิจารณาตอบโต้การทุ่มตลาด และการพิจารณาตอบโต้การอุดหนุน การทบทวน มาตรการตอบโต้ รวมทั้งการ ดำเนินการใด ๆ อันเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่ง พระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 6) ในกรณีที่สมควร กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งนั้นจะ กำหนดให้กรณีหนึ่งกรณีใดอาจกระทำได้โดยออกเป็นประกาศกระทรวงพาณิชย์

มาตรา 13 การทุ่มตลาดตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ การส่งสินค้าเข้ามาใน ประเทศไทยเพื่อประโยชน์ในทางพาณิชย์ โดยมีราคาส่งออกที่ต่ำกว่ามูลค่าปกติของ สินค้าชนิดเดียวกัน

มาตรา 14 ราคาส่งออก ได้แก่ ราคาส่งออกจากประเทศผู้ส่งออกมายัง ประเทศตามที่ได้ชำระหรือควรจะการชำระกันจริง

ในกรณีที่ไม่ปรากฏราคาส่งออกหรือราคาส่งออกนั้นไม่น่าเชื่อถือ เนื่องจาก มีการร่วมมือกันหรือจัดให้มีการชดเชยประโยชน์กันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องให้คำนวณหา ราคาส่งออกจากราคาสินค้านั้นที่ได้จำหน่ายต่อไปทอดแรกยังผู้ซื้ออิสระ แต่ในกรณีที่ สินค้านั้นไม่มีการจำหน่ายต่อไปยังผู้ซื้ออิสระหรือไม่ได้จำหน่ายต่อไปตามสภาพสินค้า ที่เป็นอยู่ในขณะนำเข้า ให้คำนวณราคาส่งออกตามหลักเกณฑ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่ เหมาะสมแก่กรณีดังกล่าว

ในกรณีตามวรรคสอง การคำนวณหาราคาส่งออกให้หักค่าใช้จ่ายและค่าภาระต่าง ๆ ตลอดจนภาษีอากร และกำไรที่ได้รับอันเกิดขึ้นระหว่างการนำเข้าและการจำหน่ายต่อไปออกด้วย

มาตรา 24 อุตสาหกรรมภายในตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ ผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันภายในประเทศที่มีผลผลิตรวมกันได้เกินกึ่งหนึ่งของปริมาณการผลิตรวมภายในประเทศของสินค้าชนิดนั้นเว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ถ้าผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันรายใดเป็นผู้นำเข้าสินค้าทุ้มตลาด หรือมีความเกี่ยวข้องกับผู้นำเข้าสินค้าทุ้มตลาดหรือผู้ส่งออกสินค้าทุ้มตลาดจากต่างประเทศในกรณีเช่นนี้จะไม่ถือว่าผู้ผลิตดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมภายในก็ได้

(2) ถ้าในอาณาเขตของประเทศได้มีการแบ่งตลาดของสินค้าชนิดเดียวกันเป็นตลาดมากกว่าหนึ่งตลาดขึ้นไป จะถือว่าผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในแต่ละตลาดเป็นอุตสาหกรรมภายในแยกต่างหากจากกันก็ได้ ถ้าปรากฏว่าผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันของตลาดหนึ่งขายสินค้าของตนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดในตลาดนั้น และผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันรายอื่นภายในประเทศมิได้ส่งสินค้าไปยังตลาดนั้นมากพอควรแก่ความต้องการของตลาดดังกล่าว

ให้ถือว่าผู้ผลิตมีความเกี่ยวข้องกับผู้นำเข้าสินค้าทุ้มตลาดหรือผู้ส่งออกสินค้าทุ้มตลาดจากต่างประเทศตามวรรคหนึ่ง (1) ถ้าปรากฏว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถควบคุมอีกฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายถูกควบคุมโดยบุคคลที่สาม หรือทั้งสองฝ่ายร่วมกับควบคุมบุคคลที่สาม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยมีเหตุให้เชื่อหรือสงสัยได้ว่าผลจากการเกี่ยวข้องกันจะเป็นเหตุให้ผู้ผลิตรายนั้นมีพฤติกรรมแตกต่างจากผู้ผลิตรายอื่นที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันเช่นนั้น ในการนี้ให้ถือว่าฝ่ายหนึ่งควบคุมอีกฝ่ายหนึ่งได้ถ้าฝ่ายแรกอยู่ในฐานะทางกฎหมายหรือทางปฏิบัติที่จะยับยั้งหรือสั่งการฝ่ายหลังได้

ในกรณีที่มีการแบ่งตลาดตามวรรคหนึ่ง (2) ความเสียหายให้พิจารณาผลที่เกิดขึ้นเฉพาะในตลาดนั้น แม้ว่าส่วนใหญ่ของอุตสาหกรรมภายในประเทศจะไม่เสียหายก็ตาม และให้เรียกเก็บอากรตอบได้การทุ้มตลาดสำหรับสินค้าทุ้มตลาดที่ส่งมาเพื่อการบริโภคเฉพาะในตลาดนั้นได้ แต่ถ้าปรากฏในทางปฏิบัติว่าการเรียกเก็บอากรตอบได้การทุ้มตลาดเฉพาะสินค้าทุ้มตลาดที่ส่งมาเพื่อการบริโภค ในตลาดนั้น

ไม่อาจปฏิบัติได้ หรือเมื่อผู้ส่งออกสินค้าทุ่มตลาดไม่มีข้อเสนอทำความตกลงที่เหมาะสมภายในเวลาอันควรตามมาตรา 44 จะเรียกเก็บอากรตอบโต้การทุ่มตลาดจากสินค้าทุ่มตลาดทั้งหมดที่ส่งเข้ามาในประเทศไทยก็ได้

มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti Dumping--AD) และมาตรการตอบโต้การอุดหนุน (Countervailing--CVD) เป็นมาตรการทางการค้าที่ประเทศผู้นำเข้าใช้เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศที่ได้รับความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะได้รับความเสียหายจากการทุ่มตลาด และการอุดหนุนอันเกิดจากการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศที่ไม่เป็นธรรม¹⁷

ความหมายของคำว่า “การทุ่มตลาด” (Dumping) คือ การส่งออกสินค้าจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อประโยชน์ในทางพาณิชย์ โดยที่ราคาส่งออกนั้นต่ำกว่ามูลค่าปกติของสินค้าชนิดเดียวกันที่จำหน่ายเพื่อการบริโภคภายในประเทศผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตเอง

ราคาส่งออก (Export Price) คือ ราคาสินค้าที่ผู้ส่งออกขายให้แก่ผู้นำเข้า หรือตัวแทนจำหน่ายในต่างประเทศ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยราคาร้านต้องเป็นราคาที่ขายให้แก่ผู้ซื้ออิสระทอดแรก (First Independent Buyer)

มูลค่าปกติ (Normal Value) คือ

- 1) ราคาของสินค้าชนิดเดียวกันที่ขายในประเทศผู้ส่งออกหรือผู้ผลิต หรือ
- 2) ราคาส่งออกไปยังประเทศที่สาม (Third Country) หรือ
- 3) ราคาที่คำนวณจากต้นทุนการผลิต + ค่าใช้จ่ายอื่น + กำไรที่เหมาะสม

โดยสรุป การตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti Dumping) คือ การใช้มาตรการทางการค้าโดยประเทศผู้นำเข้าสินค้า ทำการเพิ่มราคาสินค้านำเข้าที่มีการทุ่มตลาด เพื่อบรรเทาความเสียหายอันเนื่องมาจากการทุ่มตลาดสินค้านำเข้าที่เกิดแก่อุตสาหกรรมภายในประเทศที่ผลิตสินค้าที่คล้ายกัน (Like Product)

¹⁷ พิจิตตรา มิตร์คำรงค์, กฎหมายศุลกากร [Online], available URL:

<http://learners.in.th/blog/nannynoy/294338,2553> (มกราคม, 9).

การเก็บอากรตอบโต้การทุ่มตลาดจะกระทำได้อันเนื่อง (GATT 1994, Article 6)

1) มีหลักฐานแสดงว่ามีการทุ่มตลาด
2) มีหลักฐานแสดงว่ามีความเสียหายอย่างร้ายแรง (Material Injury) เกิดขึ้นแก่อุตสาหกรรมภายในประเทศที่ผลิตสินค้าที่คล้ายกัน (Like Product)

3) มีหลักฐานแสดงว่ามีความเสียหายอย่างร้ายแรง (Material Injury) เกิดขึ้นแก่อุตสาหกรรมภายในประเทศนั้น เกิดจากการทุ่มตลาดสินค้าที่ร้องเรียน

การทุ่มตลาดแบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่

1) การทุ่มตลาดแบบชั่วคราว (Sporadic Dumping) เกิดจากความต้องการระบายสินค้าคงคลังส่วนเกินของผู้ผลิตในประเทศผู้ส่งออก เพื่อรักษาระดับราคาภายในประเทศ

2) การทุ่มตลาดแบบถาวร (Persistent Dumping) คือ การกำหนดราคาขายสินค้าในตลาดภายในประเทศสูงกว่าราคาขายในตลาดต่างประเทศ เป็นการกำหนดราคาโดยแบ่งแยกตลาด (Third Degree Price Discrimination)

3) การทุ่มตลาดเพื่อกำจัดคู่แข่ง (Predatory Dumping) เป็นการลดราคาสินค้าส่งออกชั่วคราว โดยมากเป็นราคาขายต่ำกว่าต้นทุนการผลิต เพื่อดึงดูดคู่แข่งออกจากตลาดและสร้างสถานะเป็นผู้ผูกขาดในสินค้านั้น

สาเหตุของการใช้มาตรการการตอบโต้การทุ่มตลาด

1) การใช้มาตรการการตอบโต้การทุ่มตลาดเป็นมาตรการกีดกันการค้าระหว่างประเทศที่ไม่มีใช้ภาษี (Non-tariff Barrier)

2) ง่ายต่อการดำเนินการ เพราะกระบวนการไต่สวนการทุ่มตลาด เริ่มต้นโดยอาศัยการร้องเรียนของผู้ผลิตภายในประเทศไม่ก็รายที่อ้างว่าได้รับความเสียหายจากการทุ่มตลาด

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติได้ดังนี้ ในกรณีผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกสินค้าในต่างประเทศ ส่งสินค้าเข้ามาทุ่มตลาดในประเทศไทย ซึ่งก็คือ ส่งสินค้าเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยในราคาที่ต่ำกว่าที่จำหน่ายในประเทศผู้ผลิตหรือผู้ส่งออก หรือส่งสินค้าที่ได้รับการอุดหนุน คือ ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงิน หรือลด

ค่าใช้จ่ายในรูปแบบต่างจากทางการของประเทศส่งออก อันทำให้ได้เปรียบด้านต้นทุน
มาจำหน่ายในประเทศไทย จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน
ภายในประเทศไทย ที่เรียกว่า อุตสาหกรรมภายใน อาทิเช่น ขยายสินค้าไม่ได้ ถูกกดราคา
ต้องลดกำลังการผลิต ลดการจ้างงาน เป็นต้น ตามกฎกติกาของแอกต์ และองค์การการค้า
โลก ถือว่าการทุ่มตลาด และการอุดหนุนเป็นการค้าที่ไม่เป็นธรรม ประเทศผู้นำเข้า
สามารถตอบโต้ได้ หากเกิดกรณีมีการส่งสินค้าทุ่มตลาด หรือสินค้าที่ได้รับการอุดหนุน
เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในประเทศไทย สามารถร้อง
ขอให้คณะกรรมการพิจารณาการทุ่มตลาดและการอุดหนุน ได้สวนได้ หากผลการได้สวน
ปรากฏว่ามีการทุ่มตลาดหรือมีการอุดหนุน และผลของการส่งสินค้าดังกล่าวเข้ามา
จำหน่าย ก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมภายใน สามารถตอบโต้โดยกำหนดให้
เรียกเก็บอากรตอบโต้การทุ่มตลาด หรือการอุดหนุนเพิ่มเติมจากอากรที่ต้องเสียตาม
ปกติได้